

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

CENTRUL REPUBLICAN DE ASISTENȚĂ PSIHOPEDAGOGICĂ

Ghid metodologic

privind organizarea activității
logopedului în instituțiile de
învățământ general

Chișinău, 2025

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

CENTRUL REPUBLICAN DE ASISTENȚĂ PSIHOPEDAGOGICĂ

Ghid metodologic privind organizarea activității logopedului în instituțiile de învățământ general

Chișinău, 2025

**Lucrarea a fost examinată în ședința Consiliului Științifico-Didactic al
Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică, proces – verbal
nr. 2 din 20 februarie 2025.**

Coordonator:

Virginia Rusnac, doctor în psihologie, Centrul Republican de Asistență
Psihopedagogică

Autori:

Marina Guțu, logoped, grad didactic superior, Centrul Republican de Asistență
Psihopedagogică

Nadejda Cojocar, logoped, grad didactic superior, Grădinița nr. 179 mun. Chișinău

Recenzenți:

Cucer Angela, dr., conf., cerc., Universitatea Pedagogică „Ion Creangă”

Tăriță Angela, logoped, grad didactic superior, Structura teritorială de asistență
psihopedagogică Chișinău

Grosu Ecaterina, logoped, grad didactic superior, Liceul Teoretic „Alexandru Ioan
Cuza”, mun. Chișinău

Tipar: Bons Offices SRL

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Guțu, Marina.

Ghid metodologic privind organizarea activității logopedului în instituțiile de învățământ general/
Marina Guțu, Nadejda Cojocar ; coordonator: Virginia Rusnac ; Ministerul Educației și Cercetării
al Republicii Moldova, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică. – Chișinău : [S. n.], 2025
(Bons Offices). – 79 p. : fig., tab. color.

Aut. indicați pe verso p. de tit. – Referințe bibliogr.: p. 79 (12 tit.). – [50] ex.

ISBN 978-5-36241-689-8.

376.36(072) G 49

CUPRINS

Lista abrevierilor	4
Preliminarii	5
Capitolul I. Managementul activității de asistență logopedică în instituțiile de învățământ general	7
Capitolul II. Acte normative privind organizarea activității logopedului	14
2.1. Fișa-tip a postului de logoped din instituțiile de învățământ general.	14
2.2. Acte organizațional-metodice	15
2.2.1. Planul anual de activitate al specialistului logoped	15
2.2.2. Raportul anual cu privire la activitatea de asistență logopedică.	17
Capitolul III. Direcții de activitate ale logopedului în instituțiile de învățământ general	18
3.1. Organizarea procesului de evaluare/reevaluare a copiilor/elevilor	18
3.1.1. Instrumente de evaluare specializată.	19
3.1.2. Etape de evaluare logopedică.	23
3.1.3. Etapele demersului evaluativ în dislexo-disgrafie	31
3.1.4. Fișa logopedică a copilului/ elevului.	33
3.2. Activitatea de recuperare, compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării la copii/elevi	40
3.2.1. Managementul activității de intervenție logopedică	40
3.3. Activități de asistență metodologică	42
3.3.1. Acordarea suportului metodologic cadrelor didactice implicate în asistența copilului/elevului	43
3.3.2. Lucrul cu părinții/reprezentanți legali ai copilului cu tulburări de limbaj și comunicare (TLC)	44
ANEXE	46
Anexa nr.1. Fișa-tip a postului de logoped din instituțiile de învățământ general	46
Anexa nr.2. Structura-model a planului anual de activitate al logopedului	52
Anexa nr.3. Dotarea spațiului/cabinetului logopedic.	54
Anexă nr.4. Structură-model a planului de intervenție individualizat pentru asistența copilului/elevului cu tulburări de limbaj și comunicare.	55
Anexa nr.5. Structura-model a raportului anual privind activitatea logopedului	56
Anexa nr.6. Album logopedic	
Anexa nr.7. Proba pentru determinarea vârstei psihologice a limbajului	69
Anexa nr.8. Material verbal la proba „Lacune”.	71
Anexa nr.9. Imagini pentru proba „culori”.	72
Anexa nr.10. Fișa de examinare. Probă pentru examinarea scrierii	73
Anexa nr.11. Fișa de examinare pentru scris-citit	76
Anexa nr.12. Fișă de conștientizare fonologică.	77
Repere bibliografice	79

LISTA ABREVIERILOR

MEC	Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
CRAP	Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică
STAP	Structura teritorială de asistență psihopedagogică
CMI	Comisia multidisciplinara instituțională
CREI	Centrul de Resurse pentru Educația Incluzivă
Echipa PEI	Echipa de specialiști care elaborează, realizează, monitorizează, revizuieste/actualizează Planul educațional individualizat
CES	Cerințe educaționale speciale
PEI	Plan educațional individualizat
PII	Plan de intervenție individualizat
TLC	Tulburări de limbaj și comunicare

PRELIMINARII

Limbajul uman constituie unul dintre cele mai complexe fenomene psihosociale. La vârsta preșcolară și școlară mică, limbajul capătă noi valențe, ceea ce îi permite copilului să realizeze relații complexe cu adulții și cu ceilalți copii, să-și organizeze activitatea psihică, să acumuleze informații, să însușească experiență socială. Cu ajutorul limbajului se formează și se organizează sisteme în care sunt integrate cunoștințele, ceea ce contribuie și la formarea personalității copilului. În procesul de însușire a limbajului oral, majoritatea copiilor prezintă probleme mici, de tip dislalic (tulburări de articulație sau pronunție). Pronunția copilului este greșită, deficitară. El nu este capabil nici să distingă pronunția corectă sau incorectă a persoanelor din jur, nici să observe particularitățile vorbirii proprii. Această categorie are frecvența cea mai mare, în special, la copii preșcolari și școlarii mici. Prin existența tulburărilor respective, se creează dificultăți în emiterea sunetelor, cuvintelor, propozițiilor și înțelegerea celor enunțate. Adeseori, ele se transpun în limbajul scris - citit, ceea ce complică formarea deprinderilor grafo-lexice. Remedierea diferitor tulburări de limbaj și comunicare constituie o preocupare nu numai pentru specialiștii logopezi, dar și pentru cadrele didactice, și părinți.

Asistența logopedică este o parte integrantă a procesului educațional la nivel de instituție generală de învățământ și include propria structură, etape de organizare și evaluare. Specialiștii logopezi au o sarcină dificilă în vederea organizării unui proces de recuperare eficientă pentru copii cu diverse tulburări de vorbire. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activității logopedului în instituțiile de învățământ general (ordinul MEC nr. 2241 din 17 decembrie 2025, cu titlul de pilotare pentru perioada 01.01.2026-31.12.2026), stabilește modul de organizare și desfășurare a activității specialistului logoped. Importanța și actualitatea acestui document este evidențiată de cerințele noilor politici educaționale, reflectate într-un șir de documente, elaborate/aprobate în scopul eficientizării procesului instructiv-educational privind adaptarea particularităților dezvoltării elevilor/copiilor cu CES, asigurându-le o activitate de recuperare adecvată necesităților lor.

Reglementări și ghiduri pentru evaluarea și incluziunea educațională a copiilor/elevilor în instituțiile de învățământ general:

1. Metodologia de evaluare a dezvoltării copilului/elevului din instituțiile de învățământ general și profesional tehnic, aprobată prin ordinul MEC nr. 555 din 14.04.2025, cu modificări operate în ordinul nr.1494 din 22.08.2025.
2. Metodologia de organizare și funcționare a Centrului de Resurse pentru Educația Incluzivă din instituția de învățământ preuniversitar (ordinul ME nr. 100 din 26.02.2015).

3. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activității logopedului în instituțiile de învățământ general (ordinul MEC nr. 2241 din 17.12.2025).
4. Regulamentul-cadru al Comisiei multidisciplinare instituționale din învățământ general (ordinul MEC nr. 1493 din 22.08.2025).
5. Structura-model și Ghidul de implementare a Planului educațional individualizat (ordinul ME nr. 776 din 01 august 2017).
6. Incluziunea educațională a copiilor cu autism. Ghid metodologic (ordinul MECC nr. 671 din 01.08.2017).
7. Incluziunea educațională a copiilor cu deficiențe de vedere. Ghid metodologic (ordinul MECC nr. 792 din 25.05.2018).
8. Incluziunea educațională a copiilor cu deficiențe de auz. Ghid metodologic (ordinul MECC nr. 792 din 25.05.2018).

În acest sens, ne-am propus să elaborăm acest Ghid metodologic ca un suport în realizarea managementului activității de asistență logopedică în instituțiile de învățământ general. Specialiștii logopezi – atât începători, cât și cei cu experiență avansată – vor avea posibilitate să se familiarizeze cu organizarea și desfășurarea principalelor direcții ale activității de asistență specializată în recuperarea logopedică. Evaluarea logopedică complexă a copiilor/elevilor, prevenirea, identificarea, compensarea/ameliorarea tulburărilor de limbaj și comunicare (TLC) reprezintă o componentă esențială în evoluția dezvoltării armonioase a personalității. Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică prin intermediul structurilor teritoriale de asistență psihopedagogică asigură asistența psihopedagogică a copiilor/elevilor, oferă recomandări asupra intervențiilor de care ar putea beneficia în scopul dezvoltării abilităților de comunicare, relaționare și adaptare socială. Metodele stimulative, motivarea, încurajarea vor fi folosite pentru a se obține comportamente adaptative, de echilibrare optimă cu mediul familial, școlar, social, reducerea până la eliminare a situațiilor de eșec pentru învățarea de tip școlar prin intervenția complexă asupra limbajului. Dacă se intervine optim și la timp asupra copilului cu TLC, printr-un plan de intervenție individualizat (PII) și un program de intervenție logopedică complexă, în corespundere cu tipul de tulburare de limbaj și comunicare, se reduc considerabil indicatorii de risc în apariția dificultăților de învățare.

Capitolul I. Managementul activității de asistență logopedică în instituțiile de învățământ general

Logopedia este o știință relativ tânără în cadrul științelor psihopedagogice și se ocupă de problematica limbajului și a tulburărilor de limbaj, precum și de recuperare a acestora.

Treptat, aria preocupărilor logopediei s-a extins, fapt ce se poate vedea și din definițiile mai mult sau mai puțin complexe, date de diverși autori în decursul anilor. Astfel, M.E.Hvatțev definește logopedia ca fiind „o știință pedagogică specială despre prevenirea și corectarea tulburărilor de limbaj” (*Apud*: Anucuța Partenie. Logopedie: curs, Timișoara, 1999). Mai recent, E. Verza precizează că logopedia se ocupă de „prevenirea, corectarea, studierea tulburărilor de limbaj și de realizarea procesului de înțelegere și transmisie corectă a informațiilor” și că „logopedia contemporană își definește azi menirea, fără a se limita la corectarea tulburărilor de limbaj, prevenirea și studierea lor; ea are în vedere educarea și restabilirea echilibrului psiho-fizic și a dezvoltării unei integre personalități, studierea comportamentului verbal și a relației acestuia cu personalitatea umană” (Verza Emil, *Tratat de logopedie*, vol. II, Editura Semne, 2009).

Managementul activității de asistență logopedică în instituțiile de învățământ general este organizat și desfășurat în conformitate cu Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activității logopedului în instituțiile de învățământ general, aprobat de MEC și prevede sprijinirea dezvoltării copiilor/elevilor cu tulburări de limbaj și comunicare, facilitarea incluziunii socio-educative și asigurarea unui proces educațional echitabil și adaptat nevoilor individuale ale acestora.

Scopul activității logopedului în instituțiile de învățământ general constă în acordarea asistenței logopedice specializate pentru dezvoltarea limbajului și a comunicării copiilor/elevilor, prin identificarea, prevenirea, compensarea și ameliorarea tulburărilor de limbaj și comunicare, precum și prin monitorizarea continuă a progresului acestora.

Obiectivele generale ale activității logopedului în instituțiile de învățământ general sunt:

- ▶ realizarea evaluării inițiale a tuturor copiilor/elevilor, în vederea identificării timpurii a tulburărilor de limbaj și comunicare;
- ▶ asigurarea intervenției logopedice timpurii pentru copiii/elevii care prezintă tulburări de limbaj și comunicare, prin aplicarea unor metode și tehnici adaptate nivelului de dezvoltare, în scopul corectării dificultăților și susținerii incluziunii educaționale;
- ▶ elaborarea planului individualizat de intervenție logopedică și proiectarea activităților adaptate nevoilor fiecărui beneficiar, prin propunerea unor măsuri concrete de sprijin pentru îmbunătățirea performanțelor lingvistice și școlare;
- ▶ dezvoltarea și consolidarea abilităților de comunicare verbală și nonverbală, în concordanță cu potențialul de dezvoltare și particularitățile individuale ale copilului/elevului;
- ▶ monitorizarea periodică a progresului beneficiarilor și ajustarea corespunzătoare a obiectivelor, strategiilor și metodelor de intervenție logopedică;
- ▶ desfășurarea activităților de prevenire timpurie a tulburărilor de limbaj și comunicare, prin identificarea factorilor de risc și implementarea măsurilor preventive, în vederea reducerii riscului de întârziere în achizițiile lingvistice și de eșec școlar;
- ▶ facilitarea procesului de corectare, recuperare, compensare și adaptare, pentru asigurarea integrării eficiente și participative a copiilor/elevilor în mediul educațional general;
- ▶ acordarea asistenței metodologice cadrelor didactice, cadrelor didactice de sprijin, părinților/reprezentanților legali și altor specialiști implicați, în ceea ce privește dezvoltarea lingvistică și necesitățile de suport ale copiilor/elevilor cu tulburări de limbaj și comunicare;
- ▶ colaborarea activă cu administrația instituției, cadrele didactice, specialiștii din cadrul Structurii teritoriale de asistență psihopedagogică, părinții/reprezentanții legali și alți profesioniști, în vederea asigurării unui mediu educațional incluziv și favorabil dezvoltării copilului/elevului.

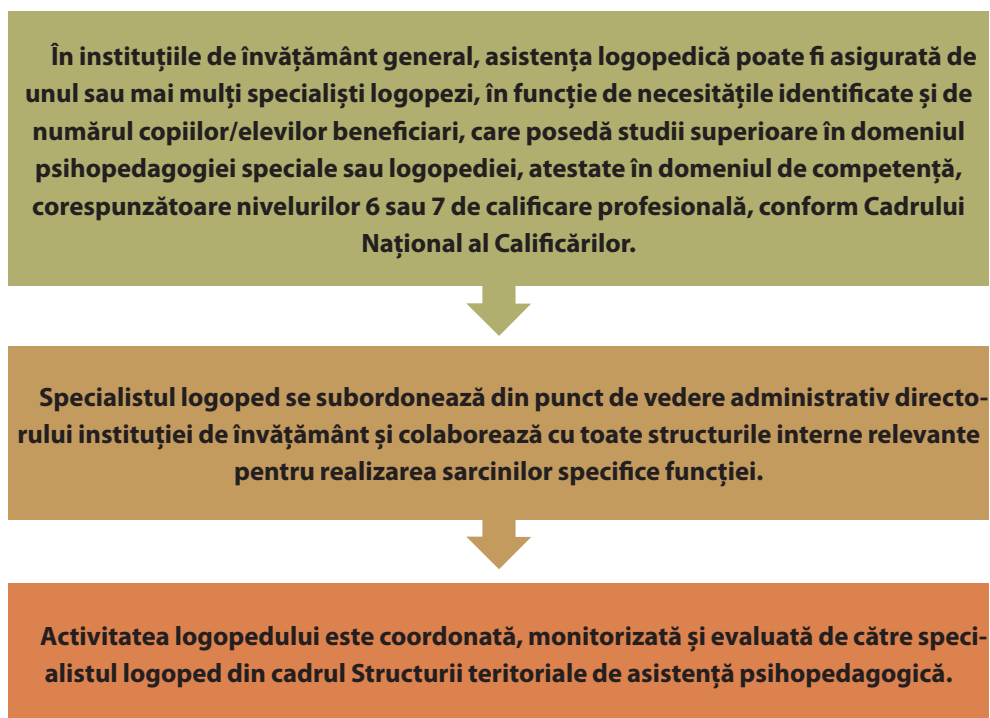
Specialistul logoped activează în baza Codului educației al Republicii Moldova Nr.152 din 17 iulie 2014 (art.53, p.3,4) și posedă cunoștințe din domeniile psihopedagogiei speciale, psihologiei copilului, psihopatologiei, foniatriei, foneticii, laringologiei, rinologiei, care îi permit să desfășoare activitatea de recuperare în contextul educației incluzive. Aceste cunoștințe creează un tablou complex al înțelegerii alterării psihice, a tulburărilor de limbaj și comunicare și a influenței acestora asupra formării și evoluției limbajului copilului. Limbajul este cel mai important mijloc de relaționare, prin intermediul căruia omul comunică dorințe, sentimente, intenții, construiește și întreține relații, se formează ca individ. Astfel, de însușirea corectă a limbajului depinde dezvoltarea personalității copilului.

Activitatea specialistului logoped se desfășoară în conformitate cu prevederile Codului Educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, Programului de dezvoltare a educației incluzive pentru anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.950/2023, Statutului Instituției Publice Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1042/2023, Normelor de personal pentru instituțiile de educație antepreșcolară, instituțiile de învățământ preșcolar și instituțiile de învățământ general de diferite niveluri sau programe integrate, aprobate prin ordinul MEC nr. 122/2025, Normelor de personal pentru instituțiile publice de învățământ primar și secundar (ciclul I și II), aprobate prin ordinul MEC nr.1388/2023, modificat prin ordinul MEC nr. 514/2024, Codului de etică a cadrului didactic nr. 861/2015, precum și în conformitate cu alte acte normative relevante în domeniu în interesul superior al copilului, respectând următoarele principii:

- a. **principiul intervenției timpurii** – identificarea și corectarea cât mai precoce a tulburărilor de limbaj și comunicare;
- b. **principiul abordării individualizate și al valorificării potențialului fiecărui copil** – adaptarea intervenției logopedice în funcție de nevoile, ritmul de dezvoltare și resursele individuale ale beneficiarului;
- c. **principiul egalității de șanse, nondiscriminării, acceptării și valorificării diferențelor** – respectarea diversității și promovarea incluziunii educaționale;
- d. **principiul colaborării și abordării multidisciplinare** – cooperarea cu cadrele didactice, specialiștii educaționali, familia și alți actori implicați în sprijinul copilului/elevului;
- e. **principiul confidențialității** – asigurarea protecției datelor personale și a informațiilor referitoare la beneficiari;
- f. **principiul relevanței și eficienței** – utilizarea metodelor și strategiilor logopedice bazate pe dovezi, adecvate contextului educațional și nevoilor copilului/elevului

Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activității logopedului în instituțiile de învățământ general (ord. MEC nr. 2241 din 17.12.2025) stabilește modul de organizare și desfășurare a activității logopedului în instituțiile de învățământ general (Figura 1).

Figura 1. Modul de organizare și desfășurare a activității logopedului în instituțiile de învățământ general

Activitatea logopedului în instituțiile de învățământ general este una complexă, sistematică prin acordarea suportului specializat, orientat spre dezvoltarea limbajului și a comunicării copiilor/elevilor, în scopul dezvoltării armonioase a personalității acestora, și contribuie la optimizarea procesului educațional în general.

Beneficiarii activității logopedului în instituțiile de învățământ general sunt:

- ▶ copiii/elevii care manifestă tulburări de limbaj și comunicare, raportate la nivelul de dezvoltare și vârsta cronologică;
- ▶ cadrele didactice, cadrele didactice de sprijin, precum și alți specialiști implicați în procesul educațional, care colaborează în vederea susținerii dezvoltării limbajului și comunicării a copiilor/elevilor;
- ▶ părinții/reprezentanții legali ai copilului, în scopul informării, consilierii și implicării active în procesul de prestare a serviciilor logopedice.

Specialistul logoped din cadrul instituției de învățământ general are următoarele atribuții:

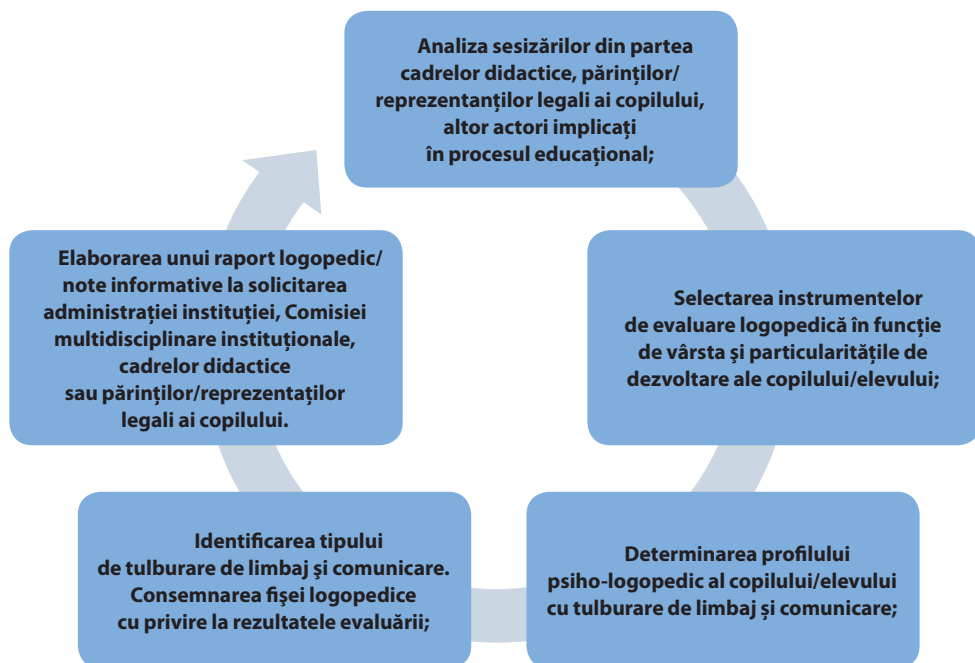
- ▶ identifică și evaluează TLC ale copiilor/elevilor;
- ▶ stabilește nivelul actual de dezvoltare al copilului/elevului, potențialul și necesitățile lui de dezvoltare pe domeniul ce ține de limbaj și comunicare;
- ▶ informează administrația instituției, părinții/reprezentanții legali ai copilului/elevului cu privire la problemele identificate;
- ▶ elaborează și realizează programe/planuri de intervenție individualizate pentru copiii/elevii care prezintă tulburări ale limbajului și ale comunicării;
- ▶ selectează instrumente (metode, probe, tehnici) de evaluare și asistență logopedică;
- ▶ desfășoară activități de compensare/ameliorare pentru copiii/elevii care prezintă tulburări de limbaj și comunicare;
- ▶ acordă asistență metodologică, recomandări cadrelor didactice, părinților/reprezentanților legali ai copilului/elevului în vederea prevenirii și compensării/ameliorării tulburărilor de limbaj și comunicare;
- ▶ colaborează cu membrii Comisiei multidisciplinare instituționale (CMI), în vederea organizării unui proces educațional incluziv de calitate;
- ▶ administrează baze de date și monitorizează la nivel instituțional situația tuturor copiilor/elevilor beneficiari ai asistenței logopedice;
- ▶ elaborează planuri, rapoarte de activitate.

Asistența logopedică în instituțiile de învățământ general include următoarele direcții:

Activitatea de evaluare, reevaluare a copilului (evaluare logopedică complexă), care prevede:

- ▶ elaborarea instrumentelor de evaluare a limbajului și comunicării copilului, în funcție de vârsta și particularitățile de dezvoltare;
- ▶ identificarea și evaluarea tulburărilor de limbaj și comunicare la copii și stabilirea nivelului actual de dezvoltare al copilului, a potențialului și necesităților de dezvoltare pe domeniul ce ține de limbaj și comunicare;
- ▶ întocmirea fișelor logopedice, completarea registrului de evidență a copiilor evaluați; administrarea bazei de date și monitorizarea la nivel instituțional a situației tuturor copiilor, beneficiari ai asistenței logopedice;
- ▶ planificarea și efectuarea reevaluării copiilor, în scopul constatării dinamicii de dezvoltare (progrese sau regrese în dezvoltarea copilului), și proiectarea unor noi acțiuni de intervenție (Figura 2).

Figura 2. Planificarea și efectuarea reevaluării copiilor

Activități de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării, care prevăd:

- ▶ elaborarea programelor de intervenție logopedică în corespundere cu tipul de tulburare de limbaj și comunicare (TLC);
- ▶ elaborarea planurilor de intervenție individualizate (PII), conform vârstei, tipului de tulburare de limbaj și comunicare și particularităților de dezvoltare a copilului;
- ▶ elaborarea materialelor didactice și de suport în conformitate cu vârsta și particularitățile de dezvoltare a copilului, pentru desfășurarea activităților de compensare/ameliorare a tulburărilor de limbaj și comunicare (TLC);
- ▶ desfășurarea activităților de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării;
- ▶ monitorizarea dinamicii dezvoltării limbajului și comunicării a copilului/ elevului cu TLC;
- ▶ colaborare cu CMI, cadre didactice, părinți/reprezentanți legali.

Activități de asistență metodologică, care includ:

- ▶ acordarea asistenței metodologice sub diverse forme (consultații, mese rotunde, ședințe metodice, discuții, etc.) cadrelor didactice, altor specialiști implicați în asistența copilului/elevului, părinților/reprezentanților legali ai copilului, în scopul prevenirii tulburărilor de limbaj și comunicare;
- ▶ acordarea asistenței metodologice sub diverse forme (consultații, mese rotunde, ședințe metodice, discuții, etc) în scopul abordării comune a acțiunilor de intervenție logopedică și implicării în procesul de compensare/ameliorare a tulburărilor de limbaj: cadrelor didactice (CD), cadrelor didactice de sprijin (CDS), specialiștilor implicați în asistența copilului (psiholog, asistent personal, asistent medical, alți specialiști la necesitate), părinților/reprezentanților legali ai copilului cu TLC.

Metodologic, activitatea logopedului este monitorizată și supervizată de către specialistul logoped din cadrul Structurii teritoriale de asistență psihopedagogică prin: consultanță în aplicarea procedurilor, instrumentelor și formularelor specifice activității logopedice; orientarea în realizarea intervențiilor individuale și de grup; ghidarea în implementarea programelor de prevenție și intervenție logopedică; sprijinirea respectării standardelor profesionale și etice; asigurarea formării continue a logopedului, oferirea de suport metodologic pe cazuri specifice de incluziune.

Capitolul II. Acte normative privind organizarea activității logopedului

2.1. FIȘA-TIP A POSTULUI DE LOGOPED DIN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT GENERAL

Activitatea logopedului în instituțiile de învățământ se realizează în conformitate cu Regulamentul în vigoare (ord. MEC nr. 2241 din 17.12.2025), precum și atribuțiile, responsabilitățile prevăzute în Fișa-tip a postului de logoped (Anexa 1). Fișa postului este un document deosebit de important, care precizează sarcinile și responsabilitățile ce-i revin specialistului logoped, condițiile de lucru, standardele de performanță, modalitatea de recompensare, precum și caracteristicile personale necesare pentru îndeplinirea cerințelor postului. Fișa-tip a postului de logoped din instituțiile de învățământ general este un document operațional important, ce prezintă în detaliu cerințele pe care trebuie să le îndeplinească un specialist angajat, precum și condițiile de muncă necesare, pentru desfășurare activității.

Fișa postului a logopedului este un instrument managerial important care servește următoarelor scopuri:

- ▶ stabilirea obligațiunilor și responsabilităților postului, în așa fel încât oricui să-i fie clar care sunt așteptările pentru postul respectiv;
- ▶ precizarea cunoștințelor, aptitudinilor, abilităților și a altor calificări necesare ocupării postului respectiv;
- ▶ susținerea deciziilor de angajare, evaluare și promovare a angajatului;
- ▶ asigurarea conformității cu legislația în vigoare.

Sarcina de bază:

- ▶ Dezvoltarea și promovarea activităților de suport care să asigure compensarea/ameliorarea tulburărilor de limbaj și comunicare ale copiilor/elevilor.

Fișa postului este un document care precizează sarcinile și responsabilitățile ce-i revin specialistului logoped, condițiile de lucru, standardele de performanță, modalitatea de recompensare, precum și caracteristicile personale necesare pentru îndeplinirea cerințelor postului.

2.2. ACTE ORGANIZAȚIONAL-METODICE

Activitatea logopedului prevede respectarea și completarea unor acte normative obligatorii (conform Regulamentului privind organizarea și desfășurarea activității logopedului în instituțiile de învățământ general, ord. MEC nr.2241 din 17.12.2025). Logopedul va respecta și va completa documente organizațional-metodice cu referire la planificarea/raportarea activității de asistență logopedică; va elabora Planul de intervenție individualizat pentru asistența copilului/elevului cu tulburări de limbaj și comunicare; va amenaja spațiul/cabinetul logopedic conform cerințelor igienico-sanitare și metodologice, care să asigure un mediu securizant, accesibil și stimulativ pentru desfășurarea intervențiilor individuale sau de grup.

2.2.1. Planul anual de activitate al specialistului logoped

Planul anual al specialistului logoped (Anexa 2) este un document care vizează activitatea logopedului în instituțiile de învățământ general pentru anul de studii curent. Planul anual de activitate și raportul anual al logopedului se aprobă de către directorul instituției, conform structurii-model prevăzute în Anexa 2 și Anexa 5. Acest document prevede o coordonare clară a activităților, optimizând utilizarea resurselor și maximizând impactul intervențiilor logopedice asupra dezvoltării copiilor/elevilor.

Elaborarea planului de activitate este esențială pentru organizarea eficientă și monitorizarea coerentă a intervențiilor logopedice, asigurând un parcurs clar și adaptat fiecărui copil/elev. Acest plan permite stabilirea unor obiective clare, prioritizarea acțiunilor și evaluarea periodică a rezultatelor pentru a ajusta metodele de lucru.

Direcțiile de activitate elucidate în planul anual includ V compartimente:

- I. Activitatea de evaluare logopedică a copiilor/elevilor
- II. Activități de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării
- III. Activități de prevenție a tulburărilor de limbaj și comunicare
- IV. Activități de sprijin și asistență metodologică acordată cadrelor didactice
- V. Alte activități
- V.1. Activități organizatorice
- V.2. Activități de formare continuă și dezvoltare personală

I. Activitatea de evaluare logopedică a copiilor/elevilor

Evaluarea, reevaluarea copiilor/elevilor prevede următoarele activități:

- ▶ identificarea primară prin observare a cazurilor specifice de tulburări de limbaj și comunicare în cadrul activităților/lecțiilor;
- ▶ analiza sesizărilor din partea cadrelor didactice, părinților/reprezentanților legali ai copilului, altor actori implicați în procesul educațional;
- ▶ selectarea instrumentelor de evaluare logopedică în funcție de vârsta și particularitățile de dezvoltare ale copilului/elevului;
- ▶ determinarea profilului psiho-logopedic al copilului/elevului cu tulburări de limbaj și comunicare;
- ▶ identificarea tipului de tulburare de limbaj și comunicare;
- ▶ completarea fișei logopedice cu privire la rezultatele evaluării;
- ▶ reevaluarea copiilor/elevilor în scopul constatării dinamicii de dezvoltare (înregistrarea progreselor sau regreselor în dezvoltare) și/sau proiectarea unor noi acțiuni de intervenție;
- ▶ elaborarea unor note informative la solicitarea administrației instituției, Comisiei multidisciplinare instituționale, cadrelor didactice sau părinților/reprezentanților legali ai copilului;

II. Activități de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării

Compensarea/ameliorarea și dezvoltarea limbajului și comunicării include :

- ▶ elaborarea programelor de intervenție logopedică în corespundere cu tipul de tulburare de limbaj și comunicare;
- ▶ elaborarea planurilor de intervenție individualizate pe domeniul de dezvoltare a limbajului și comunicării;
- ▶ elaborarea materialelor didactice de lucru pentru desfășurarea activităților de compensare/ameliorare a tulburărilor de limbaj și comunicare;
- ▶ desfășurarea activităților de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării;
- ▶ monitorizarea dinamicii dezvoltării limbajului și comunicării copilului/elevului în scopul ajustării metodelor și tehnicilor de intervenție logopedică;
- ▶ organizarea activităților de profilaxie pentru copiii din grupele mici (3-4 ani) și pentru elevii claselor primare (clasele I-II) din instituția de învățământ.

III. Activități de prevenție a tulburărilor de limbaj și comunicare prevăd prevenirea și profilaxia timpurie a tulburărilor de limbaj și comunicare, prin identificarea factorilor nefavorabili și implementarea intervențiilor preventive, în scopul reducerii riscului de întârziere în achizițiile lingvistice și de eșec școlar.

IV. Activități de sprijin și asistență metodologică acordată cadrelor didactice

Acest compartiment include activități de sprijin și asistență metodologică acordată persoanelor implicați în asigurarea unui proces de recuperare logopedică eficient:

- ▶ acordarea asistenței metodologice cadrelor didactice, altor specialiști implicați în procesul educațional (psihologi, psihopedagogi, cadre didactice de sprijin), precum și părinților/reprezentanților legali, sub diverse forme (consultații individuale, mese rotunde, ședințe metodice, ateliere de formare, training-uri), în vederea identificării și aplicării modalităților eficiente de prevenire a tulburărilor de limbaj și comunicare;
- ▶ oferirea de suport metodologic și consultativ cadrelor didactice, psihologului școlar, psihopedagogului, cadrului didactic de sprijin, altor specialiști, precum și părinților/reprezentanților legali, pentru implicarea activă în procesul de compensare, ameliorare și sprijin a dezvoltării limbajului și comunicării copilului/elevului, în vederea asigurării unei continuități între intervenția logopedică și mediul educațional/familial.

V. Activități de formare continuă presupun:

- ▶ organizarea și participarea la seminare, mese rotunde, ateliere etc. în domeniul educației incluzive;
- ▶ realizarea unor activități de sensibilizare a opiniei publice în domeniul de competență;
- ▶ studierea, promovarea, și diseminarea experienței avansate în domeniul logopediei și diseminarea experienței.

2.2.2. Raportul anual cu privire la activitatea de asistență logopedică

Raportul de activitate anual cu privire la asistența logopedică, realizată în cadrul instituției generale, reprezintă analiza activității specialistului logoped conform direcțiilor de activitate planificate (Anexa 5). Raportul este structurat pe cele cinci compartimente de activitate prevăzute în Planul de activitate anual. La compartimentul Activități de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării specialistul logoped va prezenta rezultatele cantitative și calitative obținute în acest domeniu.

Capitolul III. Direcții de activitate ale logopedului în instituțiile de învățământ general

Asistența logopedică în instituțiile de învățământ general include următoarele direcții:

- ▶ Activitatea de evaluare/reevaluare a copilului/elevului (evaluarea logopedică complexă);
- ▶ Activități de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării;
- ▶ Activități de asistență metodologică.

3.1. ORGANIZAREA PROCESULUI DE EVALUARE/REEVALUARE A COPIILOR/ELEVILOR

Evaluarea specializată a copiilor/elevilor cu TLC este definită ca un proces complex, continuu și dinamic de cunoaștere și estimare cantitativă și calitativă a particularităților de dezvoltare a limbajului oral și scris și presupune colectarea de informații, interpretarea de date, în scopul orientării decizionale privind toate aspectele acestuia. Evaluarea specializată stabilește elementele pozitive ale dezvoltării copilului (puncte forte), care vor constitui direcții de bază în activitatea de recuperare. Scopul evaluării nu este de a parveni la anumite date, ci de a perfecționa procesul de recuperare prin descoperirea unor lacune, dificultăți, pentru ca, în baza lor, să se elaboreze un program de intervenție/recuperare (cu întreaga grupă, pe grupe mici sau individual). În procesul evaluării /reevaluării copiilor/ elevilor, logopedul are următoarele atribuții:

- ▶ analizează sesizările din partea cadrelor didactice, a părinților/reprezentanților legali ai copilului, a altor actori implicați în procesul educațional;
- ▶ selectează instrumentele de evaluare logopedică în funcție de vârsta și particularitățile de dezvoltare ale copilului/elevului;
- ▶ determină profilul psiho-logopedic al copilului/elevului cu tulburare de limbaj și comunicare;
- ▶ identifică tipul tulburărilor de limbaj și comunicare la copii;
- ▶ consemnează fișa logopedică cu privire la rezultatele evaluării logopedice complexe;

- ▶ organizează reevaluarea copiilor/elevilor, în scopul constatării dinamicii de dezvoltare (progrese sau regrese în dezvoltare) și proiectează noi acțiuni de intervenție logopedică;
- ▶ elaborează un raport/notă informativă vizavi de asistența logopedică la solicitarea administrației instituției, a Comisiei multidisciplinare instituționale (CMI), a cadrelor didactice sau părinților/reprezentanților legali ai copilului.

Organizarea procesului de evaluare logopedică eficientă cere respectarea unor condiții de bază:

- ▶ crearea mediului de evaluare propice și stimulativ, pentru ca copilul să se poată exprima degajat, logopedul putând sesiza, astfel, și toate aspectele tulburării;
- ▶ organizarea spațiului/cabinetului pentru desfășurarea evaluării logopedice complexe într-o atmosferă relaxantă, caldă;
- ▶ intervenții precoce în scopul recuperării copiilor cu TLC (atât individual, cât și la nivelul grupului).

Specialistul logoped va valorifica rezultatele evaluării copiilor/elevilor și va ține cont de următoarele aspecte:

- ▶ evaluarea/reevaluarea este un mijloc în susținerea progresului copilului, nu un scop în sine;
- ▶ evaluarea/reevaluarea este un instrument în îmbunătățirea procesului de recuperare logopedică;
- ▶ evaluarea/reevaluarea accelerează procesul de evoluție în dezvoltarea copilului, stimulează activitatea de recuperare și facilitează progresul acestuia;
- ▶ în procesul de evaluare/reevaluare/recuperare logopedică complexă nu se va admite stigmatizarea și segregarea copiilor.

Odată cu evaluarea, începe și completarea fișei logopedice, care va continua pe tot parcursul intervenției logopedice.

3.1.1. Instrumente de evaluare specializată.

Fiecare copil este unic, de aceea pentru fiecare este necesar să se folosească tehnicile și strategiile de evaluare și comunicare potrivite, astfel încât el să beneficieze de sprijinul și stimularea corespunzătoare pentru dezvoltarea optimă. Pentru realizarea procesului de evaluare specializată a potențialului copiilor cu tulburări de limbaj, logopedul are nevoie de instrumente eficiente. Evaluarea logopedică are la bază o serie de metode în investigarea limbajului. Avantajul constă în faptul că, în logopedie, limbajul poate fi studiat în condiții naturale, fenomenul nu mai trebuie provocat pe cale experimentală, iar datele obținute se pot raporta la manifestările normale.

Metodele principale utilizate în procesul de evaluare logopedică:

1. **Biografică** ajută la descoperirea antecedentelor tulburării și comportamentului, în baza relatărilor părinților/reprezentanților legali, ale rudelor, cadrelor didactice etc.
2. **Experimentul** în evaluarea logopedică rezultă din geneza fenomenului de tulburare și manifestarea lui naturală în întregul comportament al copilului. Totuși se pot provoca experimental diverse situații de solicitare individuală, în grup, în scopul realizării unor sarcini de bază, de control sau autocontrol prin intermediul limbajului (de comunicare/recepție în diverse activități, de adaptare la situație etc.).
3. **Observația** joacă un rol deosebit în procesul de evaluare/reevaluare și intervenție logopedică. Important e ca înregistrarea datelor să se facă cu fidelitate, pentru a surprinde exact aspectele urmărite. Condiții esențiale ale unei bune observări:
 - ▶ observarea să fie desfășurată în diferite perioade de timp (oboseala accentuează tulburarea);
 - ▶ observarea copilului/elevului să fie organizată în condiții obișnuite/firești (copilul nu trebuie să înțeleagă că este observat);
 - ▶ copilul să fie observat atât în jurul persoanelor cunoscute, cât și necunoscute (vorbirea și comportamentul copilului diferă în dependență de situație).
4. **Conversația/interviul** cu copilul, familia, cu toți actorii implicați în procesul educațional joacă un rol important în evaluarea logopedică. În timpul conversației, logopedul va stimula convorbirea, fără a-l pune pe copil în situații dificile sau neplăcute din punct de vedere emoțional. Nu se vor consemna abaterile de la vorbirea normală în prezența copilului. Discuția poate fi orientată și în direcția surprinderii frământărilor interne ale copilului, a mediului în care-și desfășoară viața și activitatea, a descoperirii cauzelor tulburării de limbaj și dorinței de cooperare în activitatea logopedică.
5. **Analiza produselor activității** presupune studierea probelor și lucrărilor scrise (compuneri, dictări, fișe de lucru, caiete de lucru etc.).
6. **Teste/probe** contribuie la stabilirea nivelului de abilitate verbală, a gradului de abatere de la normal în dezvoltarea limbajului și comunicării, a tulburărilor afectiv-comportamentale ca urmare a deficiențelor de limbaj. Specialistul logoped selectează instrumente de evaluare în funcție de vârstă și particularitățile de dezvoltare ale copilului/elevului. În procesul de evaluare, logopedul realizează depistarea/identificarea copiilor care manifestă tulburări de limbaj și comunicare cu ajutorul unor probe specializate, metode și tehnici specifice: album logopedic, abecedar în imagini, conversații, numerație, recitare de poezii etc.

Odată cu examinarea, începe și completarea fișei logopedice, care va contribui la monitorizarea evoluției copilului pe tot parcursul intervenției logopedice. În procesul de evaluare logopedică complexă, putem evidenția un șir de probe/teste specifice, utilizate conform domeniilor vizate:

- ▶ examinarea datelor generale despre copil;
- ▶ evaluarea limbajului;
- ▶ evaluarea psihomotricității;
- ▶ evaluarea capacităților lexico-grafice (la elevii de vârstă școlară mică).

Tabelul 1. Instrumente utilizate în procesul de evaluare logopedică complexă a elevului de vârstă școlară mică

Nr. crt.	Domeniul vizat	Probe, teste, tehnici, metode
1.	Date generale despre copil	Metoda biografică presupune descoperirea antecedentelor tulburării și comportamentului, în baza relatărilor părinților/reprezentanților legali, ale rudelor, ale cadrelor didactice etc. (date despre familia copilului: părinți/reprezentanți legali, frați, surori; date despre sănătatea copilului, traseul educațional etc.). ▶ Probe/ tehnici de observare a integrității anatomo-funcționale a aparatului fonoarticular ; ▶ Probă de evaluare a progresului în învățarea limbajului (vârsta preșcolară) Sursa: C. Stanică, E. Vrășmaș. <i>Terapia tulburărilor de limbaj</i>, 1997; ▶ Probe de examinare a limbajului rostit (4 - 7/8 ani); ▶ Investigarea limbajului pe cele două coordonate – limbaj receptiv, limbaj expresiv – și a abilităților de flexibilitate asociativă. Sursa: Oprea V., Nițu L., Chiriacescu D., Lungu P. <i>Set instrumente evaluare probe și teste pentru evaluarea educațională a copiilor cu dizabilități</i>, București: Asoc. Reningo, Ed. MarLink, 2003; ▶ Probe pentru examinarea vorbirii independente: Album logopedic. Sursa: Vlad E. <i>Evaluarea în actul educațional – terapeutic</i>, București: Ed. Prohumanitate, 1999; ▶ Probe pentru examinarea vorbirii reflectate (lista cuvintelor și a propozițiilor cuprinde toate sunetele limbii române). Sursa: Vlad E. <i>Evaluarea în actul educațional – terapeutic</i>, București: Ed. Prohumanitate, 1999; ▶ Convorbirea standardizată (dirijată, structurată, liberă/ spontană; ▶ Proba de completare a lacunelor. Sursa: Vlad E. <i>Evaluarea în actul educațional – terapeutic</i>, București: Ed. Prohumanitate, 1999; ▶ Probă de definire a unor cuvinte familiare (adaptare după R. Zazzo). Sursa: Vlad E. <i>Evaluarea în actul educațional – terapeutic</i>, București: Ed. Prohumanitate, 1999; ▶ Proba comparării de noțiuni (stabilirea asemănărilor, deosebirilor);

Nr. crt.	Domeniul vizat	Probe, teste, tehnici, metode
2.	Evaluarea limbajului	▶ Probe de evaluare a structurii gramaticale: ➢ Proba de vocabular Rey. Sursa: E. Vrășmaș, C. Stanică. <i>Terapia tulburărilor de limbaj</i>; ➢ Povestiri secvențiale; ➢ Vorbirea dialogată; ➢ Al patrulea e de prisos; ➢ Asemănări și deosebiri; ➢ Corectarea propozițiilor semantic incorecte; ▶ Proba de determinare a vârstei psihologice a limbajului (adaptare după Alice Descoedres). Sursa: E. Vrășmaș, C. Stanică. <i>Terapia tulburărilor de limbaj</i>.
2.	Evaluarea psihomotricității	Tehnici de examinare a motricității aparatului fonator; Proba de examinare a praxiei, Liebman; Testul Ozeretski – Guillman (4-11 ani). Sursa: Vlad E. <i>Evaluarea în actul educațional – terapeutic</i>, București: Ed. Prohumanitate, 1999; Examinarea lateralității Proba de lateralitate Harris Sursa: Vlad E. <i>Evaluarea în actul educațional – terapeutic</i>, București: Ed. Prohumanitate, 1999; Proba de orientare spațială Piaget-Head (6-11 ani). Sursa: Vlad E. <i>Evaluarea în actul educațional – terapeutic</i>, București: Ed. Prohumanitate, 1999.
3.	Evaluarea capacităților lexico-grafice	▶ Evaluarea predispozițiilor lexice FAYASSE (1981). Sursa: <i>Ghid de predare-învățare pentru copiii cu cerințe educative speciale</i>, UNICEF & RENINCO, 2000; ▶ Probe pentru examinarea lexiei, C. Păunescu. Sursa: C. Păunescu. <i>Tulburări de limbaj la copil</i>; ▶ Proba de citire Bovet (de la 7 ani). Sursa: C. Stanică, E. Vrășmaș, <i>Terapia tulburărilor de limbaj</i>, 1997; ▶ Probă pentru examinarea scrierii, C. Stănică, E. Vrășmaș. Sursa: ▶ Fișa de evaluare a dificultăților grafice, E. Vrășmaș, C. Stănică. <i>Terapia tulburărilor de limbaj</i>, 1997; ▶ Test A.B.C. (L. FILHO), <i>Identificarea precoce a simptomelor dislexo-disgrafice</i> (adaptat); ▶ Proba BOREL- MAISONNY pentru evaluarea scris-cititului; ▶ Probe de conștientizare fonologică (vârsta preșcolară și școlară mică); ▶ Dictare grafică, după D. Elkonin (5-6 ani); ▶ Tehnica Schulte; ▶ Evaluarea produselor activității copilului executate (desene, colaje, aplicații, modelare, construcții de obiecte, asamblarea obiectelor, caietele la discipline etc.).

Concluzii:

Astfel, instrumentele de evaluare aplicate au ca obiectiv depistarea/identificarea tulburărilor de limbaj și comunicare la copii/elevi, determinarea abilităților lingvistice ale acestora, în funcție de vârstă.

3.1.2. Etape de evaluare logopedică

Acest tip de evaluare are loc la începutul anului de studii, timp de o lună, fiind examinați toți copiii de vârstă preșcolară (4-6 ani) și vârsta școlară mică (cl. I- IV). Logopedul analizează sesizările din partea cadrelor didactice, a părinților/reprezentanților legali, a altor actori implicați în procesul educațional. Evaluarea inițială presupune stabilirea nivelului achizițiilor verbale în raport cu vârsta cronologică a copilului. Logopedul va stabili dacă copilul:

- ▶ pronunță corect sunete și cuvinte sau are anumite dificultăți de pronunție;
- ▶ dispune de capacitatea de a comunica;
- ▶ înțelege mesajul și instrucțiunea verbală;
- ▶ comunică prin cuvinte izolate sau construcții cu sens;
- ▶ utilizează limbajul oral ca mijloc de relaționare cu alte persoane;
- ▶ se exprimă corect din punct de vedere gramatical;
- ▶ posedă vocabularul activ și care este nivelul acestuia.

Evaluarea inițială este divizată în două etape:

- ▶ **etapa pregătitoare a evaluării**, unde au loc acțiuni organizatorice:
 - semnarea acordului pentru desfășurarea procesului de evaluare logopedică de către părinți/reprezentanți legali ai copilului;
 - programarea copiilor care necesită recuperare logopedică pentru evaluare specializată/complexă;
 - pregătirea spațiului/cabinetului pentru desfășurarea evaluării complexe;
 - selectarea instrumentelor de evaluare logopedică, în funcție de vârsta și particularitățile de dezvoltare ale copilului/elevului;
- ▶ **etapa de evaluare propriu-zisă**, cu aplicarea unui set de probe pentru depistarea și identificarea tulburărilor de limbaj. În cadrul acestei etape, nu se vor face referiri la etiologia și diagnosticul diferențiat al tulburărilor de limbaj, dar se vor realiza următoarele acțiuni:
 - determinarea profilului psiho-logopedic al copilului/elevului cu tulburare de limbaj și comunicare;
 - identificarea tipului de tulburare de limbaj și comunicare;

- consemnarea fișei logopedice cu privire la rezultatele evaluării.

Conversația este o metodă de comunicare care are la bază dialogul dintre copil și adult, unde copilului i se adresează un șir de întrebări la care urmează să răspundă. Mai des, va avea forma unor convorbiri/conversații lejere, în contextul unor acțiuni sau activități cunoscute de copil, cum ar fi: vizualizarea unui tablou, a timpului de afară, la întâlnirea de dimineață, în timpul plimbărilor sau în timpul jocului etc. Desfășurarea probei practice și a interviului/conversației cu copilul/copiii implică din partea logopedului îndeplinirea câtorva cerințe:

- ▶ păstrarea unei expresii calme și plăcute a feței pe parcursul desfășurării probei/interviului;
- ▶ folosirea unui ton prietenos cu copilul/copiii, având o voce blândă cu tonalități echilibrate și naturale;
- ▶ menținerea unei atitudini calme, suportive față de copil/copii;
- ▶ încurajarea copilului – ori de câte ori este necesar – prin zâmbet și cuvinte, laude, fără a face comentarii privind corectitudinea răspunsurilor sale;
- ▶ este important ca întrebarea să fie înțeleasă de către copil și să fie formulată clar; dacă este cazul, puteți improviza într-o oarecare măsură, dar trebuie să fiți sigur/ă că nu ați schimbat esența întrebării;
- ▶ oferirea timpului suficient de răspuns pentru copil.

În procesul de evaluare a copiilor/elevilor, se țin cont de următoarele aspecte:

- ▶ anamneza copilului: primele cuvinte și perioada apariției dereglărilor în vorbire;
- ▶ eventualele tulburări de vorbire în familie;
- ▶ dezvoltarea cognitivă;
- ▶ dezvoltarea structurilor perceptiv-motrice;
- ▶ integrarea socială;
- ▶ dezvoltarea limbajului impresiv;
- ▶ gradul de dezvoltare a conștiinței fonematice și fonologice;
- ▶ aspecte lexico-grafice (în cazul elevilor).

Logopedul va utiliza Albumul logopedic (Anexa 6) pentru identificarea sunetelor denaturate sau pronunțate greșit. Cu suportul acestui Album cu imagini, logopedul va examina pronunția tuturor sunetelor/îmbinărilor de sunete. În fișa logopedică se vor face consemnări cu referire la pronunția copilului/elevului. Specialistul logoped va aplica o serie de probe specifice pentru a efectua procesul de evaluare inițială cât mai operativ (Tabelul 2).

Tabelul 2. Probe și tehnici aplicate în evaluarea inițială a copilului/elevului de vârstă școlară mică/ Model

<i>Aspectele urmărite</i>	<i>Răspuns copil</i>	<i>Observații</i>
<i>Răspuns la întrebări:</i> ▶ Cum te cheamă? ▶ Câți ani ai? ▶ Cum se numesc părinții tăi? ▶ La ce adresă locuiești?		
Orientarea temporală <i>Răspuns la întrebări:</i> ▶ Ce anotimp este acum? ▶ Câte luni are anul? ▶ Care sunt lunile anului? ▶ Care sunt lunile toamnei? ▶ Câte zile are săptămâna? ▶ Numește zilele săptămânii. ▶ Ce zi a săptămânii este astăzi? ▶ Ce zi a săptămânii a fost ieri? ▶ Ce zi a săptămânii va fi mâine?		
Orientarea spațială și pe propriul corp <i>Stabilirea poziției obiectelor din imagine:</i> ▶ De ex. - Unde se află veverița? Sus - jos, în față - în spate, în dreapta, în stânga. <i>Orientarea pe propriul corp:</i> ▶ Câte mâini ai? Dar degete? ▶ Care este mâna dreaptă? ▶ Arată cu mâna dreaptă ochiul drept; ochiul stâng, umărul stâng, arată cu mâna stângă cotul drept, genunchiul drept etc.		
Recunoașterea culorilor <i>Identificarea culorilor obiectelor din imagini:</i> Se propun o serie de imagini, iar copilul trebuie să numească culoarea obiectului de pe fiecare fișă. <i>Răspunsuri la întrebări:</i> ▶ Ce culoare are cerul ? ▶ Ce culoare are soarele? ▶ Ce culoare au frunzele toamna? ▶ Ce culoare are portocala ? ▶ Ce culoare are laptele? ▶ Ce culoare are lămâia ? ▶ Ce poate fi de culoare verde? ▶ Ce poate fi de culoare roșie? ▶ Ce poate fi de culoare albastră?		

Aspectele urmărite	Răspuns copil	Observații
Perceperea formei și a dimensiunii obiectului din imagini. <i>Răspunsuri la întrebări:</i> ▶ Cum se numește forma geometrică din imagine? (Cerc, Patrat, Triunghi, Oval, Dreptunghi.) ▶ Ce poate fi de formă rotundă? ▶ Ce poate fi de formă patrată? ▶ Cum este copacul? ▶ Cum este panglica? etc.		
Capacitatea de diferențiere fonematică <i>Răspunsuri la întrebări, de ex.:</i> ▶ Cu ce sunet începe cuvântul <i>Balon</i>? ▶ Care este ultimul sunet din cuvântul <i>Balon</i>? Diferențierea paronimelor la auz: de ex., cară - gară; luncă - lungă; paște - paste; varșă - varză; sar - zar; naș - nas etc. Diferențierea paronimelor în imagini, de ex.: - Ce este acesta? Cocoș - cocos; rac - lac; ramă - lamă, roată - roadă; creier - greier, pară - bară etc.		
Stabilirea capacității de stăpânire a vocabularului impresiv și expresiv <i>Răspunsuri la întrebări, de ex.: Copilului i se arată imaginea unei prune și este întrebat:</i> ▶ Ce este aceasta? ▶ Pruna este fruct sau legumă? ▶ Ce culoare are pruna? ▶ Ce formă are pruna? ▶ Ce gust are pruna? ▶ Ce putem prepara din prune? ▶ Când se coc prunele? etc. <i>Urmărirea nivelului de formare a noțiunilor, integrarea acestora în categorii.</i> <i>Răspunsuri la întrebări, de ex.:</i> ▶ Cu ce ne îmbrăcăm când este frig? ▶ Din ce legume putem face o salată? ▶ Ce animale sălbatice putem vedea la grădina zoologică? etc.		

Aspectele urmărite	Răspuns copil	Observații
Structura gramaticală a cuvintelor Folosirea singularului și a pluralului ► <i>Eu spun una, tu spui multe !</i> o pălărie – două pălării o floare – două flori un cocoș - doi cocoși un dulap – două dulapuri etc. <i>Verbalizarea unor relații temporale simple.</i> <i>Răspunsuri la întrebări, de ex.:</i> ► Ce-ai făcut ieri seara? ► Ce faci azi? ► Ce vei face mâine dimineață? ► Ce vei face duminică? ► Ce vei face vara? etc.		
Aprecierea vorbirii independente: Se folosește Alfabetul în imagini, în care sunetele apar în cuvinte în poziție inițială, mediană și finală. Logopedul solicită copilului să numească imaginile. De ex.: Delfin-medic-gard; lebădă-alun-copil etc. În foaia de răspuns logopedul va nota nu numai sunetele denaturate, omise, ci și cuvintele în care au fost depistate.		
Completarea propozițiilor lacunare: Copilul completează oral propozițiile cu cuvintele lipsă. De ex.: Copiii au plecat în excursie la Primăvara păsările se întorc Elevii învață la școală etc.		
<i>Descrierea conținutului unei imagini,</i> de ex.: Toamna în livadă, La școală, La grădiniță, La magazin, La medic etc.		
Recitarea unei poezii. Povestirea unei povești.		
Evaluarea dislexiei: ► Citește vocalele (a,o,u,e,i,î,ă); ► Citește consoanele (p, b, m, n, t, d, l, f, v, s, z, ț, ș, j etc.); ► Citește silabele (pa, ba, da, ta, va, fa, șa, za, ja, spa, cro, dre, tri, ște, jde etc.); ► Citește cuvinte monosilabice (cal, rac, fulg, nas etc.), bisilabice (carte, vulpe, fată, cocoș, rață etc.), polisilabice (avion, șoarece, telefon, veveriță etc.); ► Citește propoziții, de ex.: Trenul a venit în gară. Câinele roade un os. Ana are o păpușă nouă etc.		

Aspectele urmărite	Răspuns copil	Observații
Evaluarea disgrafiei: ▶ Copiază cuvintele/textul; ▶ Scrie după dictare cuvintele/textul; ▶ Desparte în silabe cuvintele: de ex. Pi-si-că, car-te, del-fin, peș-te etc.; ▶ Desenează o casă; ▶ Colorează (o frunză, un covoraș etc.); ▶ Decupează din hârtie.		

Concluzii. Specialistul logoped investighează potențialul de dezvoltare a limbajului copilului în scopul prevenirii, identificării, compensării/ameliorării tulburărilor de limbaj și comunicare. Acțiunea de evaluare inițială se încheie prin consemnarea observațiilor depistate și programarea copiilor pentru următoarea etapă de evaluare - evaluarea logopedică complexă.

Evaluarea logopedică complexă

Evaluarea logopedică complexă are următoarele obiective:

- ▶ determinarea profilului psiho-logopedic al copilului/elevului cu tulburare de limbaj și comunicare;
- ▶ identificarea tipului de tulburare de limbaj și comunicare;
- ▶ precizarea diagnosticului logopedic (diagnostic diferențial);
- ▶ evaluarea nivelului funcțional al comunicării;
- ▶ formularea prognosticului;
- ▶ identificarea elementelor structurale ale planului individualizat de intervenție logopedică;
- ▶ integrarea tulburărilor de limbaj și comunicare depistate în contextul profilului psiho-logopedic al copilului.
- ▶ consemnarea fișei logopedice cu privire la rezultatele evaluării.

Evaluarea logopedică complexă nu se rezumă doar la identificarea precisă a dizabilităților de limbaj, ci ia în considerare și alte paliere ale dezvoltării, precum: psihomotricitatea, auzul, inteligența, afectivitatea, motivația, comportamentul etc.

Reevaluarea copiilor/elevilor cu tulburări de limbaj și comunicare

Obiectivele reevaluării rezidă în:

- ▶ constatarea dinamicii de dezvoltare (stagnare, progrese sau regrese în dezvoltare) și/sau proiectarea unor noi acțiuni de intervenție;
- ▶ reconsiderarea programului individualizat de intervenție logopedică, în funcție de vârsta și tipul TLC.

Reevaluarea (evaluarea intermediară / periodică / continuă) se efectuează la o anumită etapă de intervenție (la sfârșitul semestrului I; la finele anului de studii) și la necesitate, în vederea:

- ▶ urmăririi performanțelor obținute pe parcursul activității de intervenție logopedică;
- ▶ înregistrării eșecurilor suportate în realizarea și desfășurarea activității de intervenție logopedică și a prevenirii apariției altora;
- ▶ surprinderii dificultăților, lacunelor, erorilor în procesul de recuperare, compensare/ameliorare a TLC la copii/elevi;
- ▶ asigurării succesului în atingerea obiectivelor propuse în procesul de recuperare, compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării la copii/elevi.

În procesul de reevaluare a copiilor/elevilor, logopedul stabilește:

- ▶ nivelul limbajului în raport cu vârsta și particularitățile de dezvoltare (vocabulary activ);
- ▶ utilizarea limbajului oral ca mijloc de relaționare cu alte persoane;
- ▶ pronunția corectă a sunetelor, silabelor, cuvintelor;
- ▶ înțelegerea mesajelor și comenzilor verbale;
- ▶ utilizarea corectă a cuvintelor și folosirea lor în propoziții simple și dezvoltate;
- ▶ însușirea structurii gramaticale (exprimare corectă din punct de vedere gramatical și lexical);
- ▶ utilizarea adecvată a intonației (afirmativă, interogativă, exclamativă);
- ▶ reprezentarea capacităților prozodice: intonație, accent, rimă, pauze;
- ▶ modalități de exprimare în diferite contexte situaționale;
- ▶ capacitatea de a construi un dialog/monolog;
- ▶ capacitatea de a transpune în practică cunoștințele învățate;
- ▶ atitudinea față de vorbire și gradul de socializare;
- ▶ achiziționarea capacităților lexico-grafice.

În procesul activității de reevaluare, pot fi utilizate următoarele metode/tehnici : jocul liber, jocul dirijat, observația sistematică a copilului, conversația, analiza produselor activității, analiza procesului de integrare socială. Dintre acestea, un loc aparte îl ocupă jocul, observația și conversația.

Metode folosite în procesul de reevaluare:

- ▶ chestionare orală;
- ▶ examinare prin probe practice, orale sau scrise;
- ▶ evaluare prin teste;
- ▶ autoevaluare.

Probe de evaluare a abilităților, deprinderilor și competențelor, alese în funcție de obiectivele propuse:

- ▶ povestiri după imagini;
- ▶ descrierea unui obiect și a însușirilor sale;
- ▶ stabilirea de asemănări și deosebiri;
- ▶ jocuri de rol;
- ▶ desen, modelare etc.

Modalitățile alternative de reevaluare, care valorizează copilul și apreciază progresul înregistrat de copil sunt: discuțiile individuale cu copiii, autoevaluarea, aprecierile verbale, aprecierea rezultatelor obținute prin diferite modalități (laudă, încurajări, prin ecusoane, medalii etc.), jocuri evaluative, jocuri de rol, metoda consemnării pe un grafic a rezultatelor (cu simboluri) etc.

Concluzii. Astfel, instrumentele de evaluare/reevaluare folosite au ca obiectiv determinarea abilităților și a disponibilităților imediate pentru identificarea tipului de tulburare de limbaj și comunicare, determinarea profilului psiho-logopedic al copilului/elevului cu tulburare de limbaj și comunicare. În urma evaluării logopedice complexe, logopedul stabilește nivelul actual de dezvoltare al copilului/elevului, potențialul și necesitățile lui de dezvoltare pe domeniul ce ține de limbaj și comunicare, identifică tipul tulburării de limbaj și comunicare al copilului/elevului. Specialistul logoped elaborează un raport logopedic/notă informativă cu referire la rezultatele evaluării specializate (la solicitare) și informează administrația instituției, părinții/reprezentanții legali ai copilului/elevului cu privire la problemele identificate.

3.1.3. Etapele demersului evaluativ în dislexo-disgrafie

La etapa a doua a examinării logopedice complexe, se vor aplica probe pentru identificarea dislexiei și disgrafiei la copiii de vârstă școlară mică. Se vor utiliza probe de dictare, de copiere, de compunere, de citire.

Evaluarea la nivel de fonem–grafem stabilește:

- ▶ însușirea imaginii vizuale a unor semne și simboluri (recunoașterea literelor, perceperea discriminativă a simbolurilor);
- ▶ asocierea fonem-grafem;
- ▶ recunoașterea literelor (mari, mici, de tipar și de mână) după forma grafică și scrierea acestora (respectând forma, mărimea, înclinația, amplasarea, distanțarea);
- ▶ integrarea fonemelor/grafemelor în structura cuvintelor;
- ▶ recunoașterea sunetelor redată în scris prin grupuri de litere, citirea și scrierea corectă a grupurilor de litere;
- ▶ recunoașterea grupurilor de sunete redată în scris printr-o literă, citirea și scrierea corectă a acestora;
- ▶ înțelegerea rolului sunetului în schimbarea înțelesului/sensului cuvintelor.

Evaluarea la nivel de silabă urmărește:

- ▶ formarea câmpului vizual la nivel de o silabă;
- ▶ identificarea numărului de silabe din cuvânt și integrarea silabelor în cuvinte;
- ▶ pronunțarea, scrierea și citirea corectă a silabelor;

Evaluarea la nivel de cuvânt are drept scop:

- ▶ formarea câmpului vizual la nivel de un cuvânt;
- ▶ stabilirea numărului de cuvinte din propoziție;
- ▶ indicarea locului cuvintelor în propoziție;
- ▶ citirea și scrierea corectă a cuvintelor din punct de vedere ortografic (se ia în considerație prezența omisiunilor, adăugirilor, inversiunilor, deformărilor de litere/silabe/cuvinte; scrierea cuvintelor cu majusculă; despărțirea corectă a cuvintelor în silabe etc.);
- ▶ citirea și scrierea corectă a formelor flexionare ale cuvintelor în funcție de categoriile gramaticale (gen, număr, caz, mod, timp, persoană);
- ▶ scrierea corectă a cuvintelor ce conțin grupuri consonantice, diftongi, trifongi, sunete duble etc.

Evaluarea la nivel de propoziție vizează:

- ▶ alcătuirea corectă de propoziții după ilustrații sau cuvinte date;
- ▶ utilizarea corectă a semnelor de punctuație în scriere și citire;
- ▶ realizarea acordului predicat – subiect, substantiv – adjectiv;
- ▶ utilizarea corectă a propozițiilor/ frazelor din punct de vedere gramatical.

Evaluarea la nivel de text urmărește:

- ▶ citirea conștientă, fluentă, corectă și expresivă;
- ▶ redarea/povestirea orală și scrisă a conținutului unui text;
- ▶ recunoașterea și respectarea semnelor de punctuație;
- ▶ încadrarea corectă în pagină (titlu, alineat);
- ▶ lizibilitate și acuratețe (evitarea ștersăturilor, corectărilor, petelor etc.).

Probe de evaluare:

- ▶ să copieze / transcrie un text / propoziții;
- ▶ să scrie după dictare litere, cuvinte, propoziții, texte;
- ▶ să despartă cuvinte în silabe;
- ▶ să ordoneze cuvinte pentru a obține o propoziție;
- ▶ să construiască propoziții din cuvinte date;
- ▶ să formuleze în scris răspunsuri corecte și complete la întrebări;
- ▶ să citească un text necunoscut (citire la prima vedere);
- ▶ să transforme propoziții afirmative în negative, interogative, exclamative și invers;
- ▶ să povestească în scris un text citit în prealabil;
- ▶ să alcătuiască o compunere etc.

Concluzii. După fixarea diagnosticului logopedic se face o evaluare inițială, continuând cu o serie de evaluări la sfârșitul fiecărei etape de intervenție și terminând cu o evaluare finală. Evaluarea specializată are loc la începutul intervenției logopedice, în scopul stabilirii cu exactitate a nivelului de achiziții verbale, raportat la vârsta cronologică, și a abaterilor de la evoluția normală a limbajului. În baza evaluării specializate, se elaborează un program de intervenție individualizat și se conturează un prognostic privind posibilitățile de recuperare a tulburării de limbaj pentru fiecare copil în parte.

La sfârșitul fiecărei etape de evaluare, specialistul logoped va urmări performanțele obținute, lacunele înregistrate, pentru prevenirea lor în celelalte etape. Reevaluarea copiilor/elevilor se realizează în scopul constatării dinamicii de dezvoltare (progrese sau regrese în dezvoltare) și/sau proiectarea unor noi acțiuni de intervenție și stabilește nivelul comportamentului verbal, realizat în raport cu obiectivele propuse.

3.1.4. Fișa logopedică a copilului/ elevului

În timpul examinării limbajului, specialistul completează fișe logopedice pentru fiecare copil, în funcție de vârsta și tipul tulburărilor de limbaj și comunicare. În activitatea de recuperare logopedică în scopul dezvoltării limbajului și a comunicării, logopedul poate folosi diferite modele de fișe logopedice, întocmite în corespundere cu vârsta și tipul tulburării de limbaj și comunicare. Această necesitate a apărut în scopul reflectării aspectelor principale cu referire la tulburarea de limbaj, în ansamblu, și al posibilității de a consemna fișa logopedică cu o precizie înaltă. În prezent, literatura de specialitate ne oferă diverse modele de fișe logopedice. Cu toate acestea, dintre numeroasele opțiuni este necesar să alegem una care va îndeplini obiectivul principal, pentru a oferi o imagine mult mai completă a unei tulburări, ceea ce ne face să concluzionăm și să rezumăm ideile expuse vizavi de diagnosticul logopedic. Pentru evaluarea formării premiselor citirii și scrierii la copiii preșcolari, se vor folosi probe de evaluare în conformitate cu Metodologia evaluării complexe a dezvoltării copilului pe domeniul vizat. Rezultatele examinării se consemnează în fișa logopedică. Aceasta se completează în perioada activității de evaluare specializată și pe parcursul asistenței logopedice. Important este ca rezultatele unei evaluări complexe să fie oglindite în mod detaliat în fișă, urmărindu-se evoluția tulburărilor de la începutul intervenției logopedice până la sfârșitul acesteia. Fișa de examinare complexă și de evoluție logopedică cuprinde următoarele aspecte:

FIȘA LOGOPEDICĂ (MODEL)

Instituția _____ Nr. fișei _____

Anul de studii _____ Data emiterii _____

Date personale:

Numele și prenumele elevului / copilului _____

data nașterii _____

Clasa/grupa _____

Limba de studiu: Română ☐ Rusă ☐

Limba mediului familial: Română ☐ Rusă ☐ Alte limbi ☐ Bilingvism ☐

Anamneza: Familială

Numele, prenumele părinților

Tata _____

Mama _____

Antecedente cu tulburări de limbaj în familie: Da ☐ Nu ☐

Anamneza: Nașterea: la termen ☐ prematură ☐

Primele cuvinte (vârsta) ☐ Primele propoziții (vârsta) ☐

Dacă a mai beneficiat de asistență logopedică: da ☐ nu ☐

Rezultat: ameliorare ☐ stagnare (niciun rezultat) ☐

Aparatul locomotor:

Mers: stăpânește sigur ☐ nesigur ☐, alte _____

Coordonarea generală a mișcărilor: corespunde vârstei ☐ nu corespunde ☐

Lateralitatea, orientarea în schema corporală: identifică ușor ☐ cu greu ☐

Orientarea spațio-temporală: ușor se orientează ☐ cu dificultăți ☐

Motricitatea fină: mâna dominantă dreapta ☐ stânga ☐ ambidextru ☐

alte _____

Abilități motorii fine: ține creionul sigur ☐ nesigur ☐ hașurare ☐

decupare ☐ alte _____

Schema corporală: se orientează în părțile corpului propriu ☐ nu se orientează ☐

Orientare spațio-corporală:

identifică unde se află obiectele în raport cu sine: da ☐ nu ☐

Orientarea temporală: anotimpuri da ☐ nu ☐

zilele săptămânii da ☐ nu ☐ etc.

Evaluarea logopedică complexă

Integritatea anatomo-funcțională a aparatului fonoarticular:

Aparatul respirator:

Tipul respirației: Nazală ☐ Orală ☐

Diafragmară ☐ Abdominală ☐ Mixtă ☐

Aparatul articulator:

Buzele:

Simetrice ☐ Asimetrice ☐ Groase ☐ Subțiri ☐ Cu cicatrici ☐

Mobilitate: Normală ☐ Scăzută ☐

Limba :

Mare (Macroglasie) ☐ Mică (Microglasie) ☐ Norma ☐

Mobilitate: Normală ☐ Scăzută ☐

Frenul limbii Scurt ☐ Norma ☐

Palatul dur:

Înalt ☐ Plat ☐ Fisurat ☐ Îngust ☐ Scurtat ☐ Norma ☐

Palatul moale:

Scurt ☐ Despicat ☐ Deviat stânga ☐ Deviat dreapta ☐ Norma ☐

Maxilare: Norma ☐

Prognatia (maxilarul superior este propulsat) ☐

Progenia (maxilarul inferior este propulsat) ☐

Micrognatia (maxilarul superior este mic) ☐

Microgenia (maxilarul inferior este mic) ☐

Dinții:

Rari ☐ Strâmbi ☐ Mici ☐ Mari ☐ Lipsesc ☐

Ritmul vorbirii:

Norma ☐ Sacadată ☐ Staccato ☐ Vorbirea telegrafică ☐

Tipul tulburării de fluență:

Tahilalic ☐ Bradilalic ☐

Bâlbâială: Conică ☐ Tonică ☐ Tonico-clonică (mixtă) ☐

Logonevroză: ☐

Particularități fonatorii

Voce (tonalitate, timbru, intensitate, înălțime):

sonoră ☐ cu aspect nazalizat ☐ ștersă ☐ modulată ☐

nemodulată ☐ tremur ☐ răgușită ☐

Melodicitate: corespunzător vârstei ☐ monotonă ☐ expresivă ☐

Modelează intensitatea vocii: Da ☐ Nu ☐ Voce monotonă ☐
Voce moderată ☐

Funcția auditivă în ansamblu

Acuitatea auditivă:

Unilaterală ☐ Bilaterală ☐ Absentă ☐ Purtător de Proteza auditivă ☐
Implant cohlear ☐

Inteligibilitatea vorbirii orale:

Percepe vocea în șoaptă: Da ☐ Nu ☐

Percepe cuvintele la distanță diferită: Da ☐ Nu ☐

Starea auzului fonematic: Dezvoltat ☐ Slab dezvoltat ☐ Nedezvoltat ☐

Caracteristica generală a limbajului

Limbajul receptiv: arată la cerere obiecte ☐ arata la cerere imagini din pale-
tarul logopedic ☐ realizează sarcinile propuse ☐
alte particularități _____

Vorbire reflectată: sunete izolate ☐ silabe ☐ cuvinte ☐ propoziții ☐
alte particularități _____

Vorbirea independentă

Povestirea liberă: Posedă ☐ Reproduce incomplet ☐ Nu posedă ☐

Povestirea după o serie de imagini:

Posedă ☐ Reproduce incomplet ☐ Nu posedă ☐

Ce părți de vorbire predomină la povestire:

Substantive ☐ Verbe ☐ Adverbe ☐ Adjective ☐ Numerale ☐
Pronume ☐

Înțelegerea cuvintelor:

cuvinte denumiri ☐ cuvinte însușiri ☐ cuvinte de relație ☐
cuvinte acțiuni ☐

Sinonime: Operează ☐ Nu operează ☐

Antonime: Operează ☐ Nu operează ☐

Structura gramaticală: folosirea prepozițiilor ☐

folosirea singularului și pluralului ☐ acordul ☐

Număr - gen la substantive ☐ folosirea timpurilor verbelor ☐
cunoașterea relațiilor spațiale ☐

Tipuri de propoziții folosite: Simple ☐ Dezvoltate ☐ De tip telegrafic ☐

Formularea și înțelegerea propozițiilor:

Cu conținut uzual: Da ☐ Nu ☐ **Cu conținut nou:** Da ☐ Nu ☐

Agramatisme: Prezente ☐ Absente ☐

Vocabular: Uzual ☐ Extins ☐ Absent ☐

Pronunția

Pronunțarea reflectată a sunetului: Da ☐ Nu ☐

Pronunțarea independentă a sunetului: Da ☐ Nu ☐

Proba cu logatomi: Da ☐ Nu ☐

Sunetele afectate: _____

Omisiuni: Prezente ☐ Absente ☐ _____

Distorsiuni: Prezente ☐ Absente ☐ _____

Substituiri: Prezente ☐ Absente ☐ _____

Denaturări: Prezente ☐ Absente ☐ _____

Confundări: Prezente ☐ Absente ☐ _____

Diferențierea fonemelor perechi la auz:

Recunoaște: Da ☐ Nu ☐ Reproduce: Da ☐ Nu ☐

Diferențierea sunetelor sonore și surde:

Diferențiază ☐ Confuzii ☐ _____

Izolată ☐ Silabe ☐ Cuvinte ☐ _____

Pronunția cuvintelor complexe: Corect ☐ Incorect ☐

Scrisul

Mâna dominantă: Dreapta ☐ Stângă ☐

Scrierea: Aspect îngrijit ☐ Aspect neîngrijit ☐

Transcrierea: Erori: Prezente ☐ Absente ☐

Dictarea: Inapt de a scrie ☐ Cu greșeli ☐ Corect ☐

Omisiuni: Prezente ☐ Absente ☐

Substituiri: Prezente ☐ Absente ☐

Confuzii: Prezente ☐ Absente ☐

Adăugiri: Prezente ☐ Absente ☐

Plasarea grafemelor în spațiul rândului: Normală ☐ Greșită ☐

Organizarea paginii: Rânduri coborâtoare ☐ Suitoare ☐

Scrierea propozițiilor: Simple ☐ Dezvoltate ☐

Compuneri: Are abilități de a scrie: Da ☐ Nu ☐

Citirea

Reușita la citire la momentul înregistrării în punctul logopedic școlar:

Are abilități de citire: Da ☐ Nu ☐

Raportul fonem-grafem: Corelează componentul sonor cu simbolul grafic:

Da ☐ Nu ☐

Ritmul citirii: Cursiv ☐ Ezitări ☐ Citirea pe silabe ☐

Citirea pe text cunoscut: Cursiv ☐ Ezitări ☐

Citirea pe text nou: Cursiv ☐ Ezitări ☐

Tipul greșelilor comise: Omisiuni ☐ Substituiți ☐ Adăugiri ☐ Inversiuni

Deformări de cuvinte ☐ Reluări ☐ Greșeli de punctuație ☐

Greșeli de orientare: Rânduri sărite ☐ Recitite ☐

Înțelegerea celor citite: Înțelege în întregime ☐ Parțial înțelege ☐

Nu înțelege ☐

Redarea conținutului celor citite: Independent ☐ Cu ajutorul întrebărilor ☐

Cu suportul imaginilor ☐

Atitudinea față de propria deficiență:

Prezența efortului ☐ Absența efortului ☐ Încredere în sine ☐

Neîncredere în sine ☐ Conștient ☐ Inconștient ☐

Diagnosticul logopedic: _____

Tulburări de pronunție și articulație:

Dislalia ☐

Rinolalia ☐

Disartria ☐

Tulburări de voce:

Afonia ☐

Disfonia ☐

Fonastenia ☐

Tulburări de ritm și fluenta a vorbirii:Bâlbâiala ☐Logonevroză ☐Tahilalia ☐Bradilalia ☐**Tulburări ale limbajului citit - scris:**Dislexia ☐Disgrafia ☐Alexia ☐Agrafia ☐Tulburări polimorfe de limbaj: Alalia ☐ Afazia ☐Tulburări de dezvoltare a limbajului: Mutism psihogen ☐**Întârziere în dezvoltarea generală a vorbirii ☐**

Tulburări ale limbajului bazate pe disfuncții psihice:

Dislogii ☐ Jargonofazii ☐Ecolalii ☐ Bradifazii ☐

Evoluția elevului /copilului pe parcursul terapiei logopedice:

Concluzii și indicații la absolvire:

Data: _____ **Logoped:** _____

3.2. ACTIVITATEA DE RECUPERARE, COMPENSARE/AMELIORARE ȘI DEZVOLTARE A LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII LA COPII/ELEVI

Datele culese din literatura de specialitate, ca și cele obținute în urma investigațiilor pe care le-am întreprins, conduc la concluzia că tulburările dislalice au o mare frecvență în rândul copiilor, mai cu seamă, în rândul celor de vârstă preșcolară. Deși majoritatea cercetărilor înregistrează o descreștere simțitoare a tulburărilor de limbaj, pe măsura înaintării în vârstă a copiilor, niciunul nu vorbește despre dispariția totală a acestor fenomene nedorite, prin acțiuni de intervenție logopedică. Prezența la copiii de vârstă timpurie a tulburărilor de limbaj este destul de mare, iar influența acestor tulburări asupra comportamentului verbal al copiilor, asupra socializării lor în mediu este considerabilă. În acest context, depistarea și identificarea copiilor cu tulburări de limbaj încă din vârstă timpurie este o necesitate extrem de importantă, în vederea asigurării unei asistențe calificate.

3.2.1. Managementul activității de intervenție logopedică

Intervenția logopedică este un proces complex, consecutiv și prevede implicarea tuturor actorilor educaționali **în această activitate (logoped – copil – părinte – cadru didactic). Durabilitatea activității de recuperare logopedică este condiționată de factori care joacă un rol important în realizarea procesului de intervenție:**

- ▶ depistarea și identificarea timpurie a tulburării de limbaj la copil;
- ▶ abordarea multidisciplinară în activitatea de recuperare logopedică;
- ▶ parteneriat între părinte/reprezentant legal, membrii CMI, CDS, cadre didactice, alți specialiști implicați în asistența copilului și logoped.

Intervenția precoce are un impact pozitiv în realizarea activităților de compensare/ameliorare a tulburărilor de limbaj și comunicare la copii/elevi, în vederea implementării procesului educațional-incluziv. Procesul de intervenție cere multă responsabilitate și multă răbdare nu numai din partea logopedului, dar și din partea părinților/reprezentanților legali, a tuturor actorilor educaționali, în vederea realizării acestuia. Intervenția logopedică se desfășoară pe o perioadă diferită, de la caz la caz, depinzând de mai mulți factori: vârsta copilului, tipul tulburării de limbaj și comunicare, gravitatea tulburării, nivelul dezvoltării auzului fonematic, prezența altor deficiențe (senzoriale, mintale etc.), diferite malformații ale aparatului fono-articulator, nivelul de colaborare și implicare a părinților/reprezentanților legali în activitatea de recuperare logopedică.

Activitatea de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării include în sine următoarele etape:

- ▶ elaborarea programelor de intervenție logopedică în corespundere cu vârsta și tipul tulburării de limbaj și comunicare;
- ▶ elaborarea planurilor de intervenție individualizate pe domeniul de dezvoltare limbaj și comunicare;
- ▶ elaborarea materialelor didactice de lucru pentru desfășurarea activităților de compensare/ameliorare a tulburărilor de limbaj și comunicare;
- ▶ desfășurarea activităților de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării;
- ▶ monitorizarea dinamicii dezvoltării limbajului și comunicării a copilului/elevului.

Activitatea de recuperare/compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului la copii/elevi începe cu formarea grupelor de copii cu TLC. Frecvența la ședințele de recuperare logopedică este, de asemenea, foarte importantă. Se recomandă ca copilul cu TLC să participe minimum la 2 activități **săptămânal**.

Logopedul va desfășura activități de asistență logopedică individuale, în grup mic (2-3 copii), în grup mare (4-6 copii), în funcție de următoarele criterii:

- ▶ vârsta copiilor (vârsta cronologică și cea mentală);
- ▶ tipul tulburării de limbaj și comunicare;
- ▶ necesitățile individuale ale copilului;
- ▶ rezultatele și impactul asistenței logopedice.

Numărul copiilor/elevilor care necesită asistență logopedică se va constitui în urma realizării procesului de evaluare inițială și complexă.

În continuare, logopedul va realiza următorii pași cu referire la organizarea activității de asistență logopedică:

- ▶ va determina diagnosticul logopedic al copiilor și va elabora programe/planuri de intervenție logopedică în corespundere cu tipul de tulburare de limbaj și vârsta acestora;
- ▶ va elabora programe individualizate de asistență logopedică pentru compensarea, ameliorarea tulburărilor de limbaj și comunicare;
- ▶ va selecta și va elabora materiale didactice pentru desfășurarea activităților de compensare, ameliorare a tulburărilor de limbaj și comunicare;
- ▶ va realiza activități de compensare/ameliorare pentru copiii/elevii care prezintă tulburări de limbaj și comunicare și permanent va monitoriza dinamica dezvoltării limbajului și comunicării copiilor/elevilor.

Durata activităților de asistență logopedică va corespunde vârstei copilului (vârsta cronologică și cea mentală), potențialului de dezvoltare:

- ▶ în instituțiile de învățământ de educație timpurie:
 - pentru copiii de 4-5 ani: 20-25 min.;
 - pentru copiii de 5-6 ani: 25-30 min.;
 - pentru copiii de 6-7 ani: 30-35 min.;
- ▶ în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal:
 - elevii cl.a I-a: 35-40 min.;
 - începând cu elevii cl. a II-a - 45 min.

Activitățile de intervenție logopedică includ exerciții și jocuri variate pentru dezvoltarea: aparatului fono-articulator, auzului fonematic, vocabularului, exprimării corecte și expresive, abilităților lexico-grafice etc.

3.3. ACTIVITĂȚI DE ASISTENȚĂ METODOLOGICĂ

Tendențele actuale ale activității de asistență logopedică cer realizarea unor parteneriate constructive și eficiente între specialistul logoped, familie și alți actori educaționali, în vederea compensării/ameliorării tulburărilor de limbaj și comunicare ale copiilor/elevilor, a socializării și pregătirii acestora către școală și viață. Parteneriatul educațional este foarte important în activitatea de recuperare logopedică. Acesta presupune:

- ▶ egalizarea șanselor de participare la o acțiune educativă comună;
- ▶ interacțiuni acceptate de toți partenerii;
- ▶ comunicare eficientă între participanți;
- ▶ colaborare (acțiune comună în care fiecare are rolul său);
- ▶ cooperare (acțiune comună cu interrelații și roluri comune).

Scopul general al parteneriatului educațional este cunoașterea reciprocă a punctelor de vedere, a opțiunilor partenerilor, prin identificarea nevoilor copiilor/elevilor, dar și implicarea comună în satisfacerea acestora. Toți actorii educaționali (cadre didactice de sprijin, cadre didactice, părinți/reprezentanți legali, alți specialiști) se identifică cu necesitățile și aspirațiile copilului, pentru a-l sprijini, cu tact, înțelegere și dragoste, în a atinge un scop cu finalitate pozitivă.

3.3.1. Acordarea suportului metodologic cadrelor didactice implicate în asistența copilului/elevului

Cu toate că fiecare copil este unic, pot fi formulate anumite sugestii și recomandări comune cu referire la activitatea cu copii cu tulburări de limbaj și comunicare. Cadrul didactic ar fi bine să adopte o ascultare intensivă și selectivă față de cele comunicate verbal de copil. În timpul ascultării, se va menține contactul vizual cu copilul, iar interesul va fi orientat asupra conținutului comunicării copilului. În acest fel, copilul se va simți ascultat, liber și va avea senzația că ceea ce spune este interesant pentru cei din jurul său. Este bine ca cadrele didactice, după necesitate, să se manifeste în felul următor:

- ▶ Să-și schimbe modul de a vorbi, micșorând ritmul (în cazul vitezei excesive);
- ▶ Să mărească pauzele dintre cuvinte, punând accentul pe discursul atent și bine elaborat, cu claritate și corectitudine;
- ▶ Să folosească tonalitatea moderată și muzicală a vorbirii;
- ▶ Să inițieze dialogul fără/cu răspunsul copilului;
- ▶ Să selecteze și să adapteze cuvintele la nivelul de înțelegere a copilului.
- ▶ Să acționeze ca factor favorizant, găsind căi accesibile de comunicare.

O astfel de manifestare devine exemplu pentru copil, care va avea senzația că realizează aceleași performanțe verbale. Sunt importante următoarele momente în activitatea cadrului didactic cu copilul cu TLC:

- ▶ respectarea ritmului biologic al copilului;
- ▶ selectarea cu chibzuință a activităților necesare copilului;
- ▶ respectarea consecutivității efectuării activităților pas cu pas, fără grabă, sistematic și cu perseverență moderată.

Propunem câteva sugestii cu referire la activitatea fizică voluntară. O bună organizare a activității fizice voluntare este strict necesară în procesul de intervenție logopedică. Dezvoltarea motricității grosiere și fine este un compartiment necesar în activitatea de asistență logopedică. Cu cât mai calitativă este această activitate, cu atât mai intens și mai amplu se dezvoltă vorbirea. Astfel de activități sunt mai eficiente, dacă prezintă acțiuni atractive, interesante, captivante. Asemenea activități sunt aplicate după necesitate și contribuie la reglarea respirației - baza energetică a vorbirii, ameliorarea funcționalității psihice și intelectuale, deseori prezente în cazul tulburărilor de limbaj. Deseori, starea vorbirii și a limbajului confirmă impactul fundamental al atitudinii adulților (cadrele didactice, părinții etc.) față de copii cu tulburări de vorbire.

3.3.2. Lucrul cu părinții/reprezentanți legali ai copilului cu tulburări de limbaj și comunicare (TLC)

Asigurarea unui sistem educațional de calitate, centrat pe toți copiii, presupune un mediu stimulativ, sigur și sănătos, unde se respectă demnitatea inerentă a copilului, astfel încât să-l ajute să-și exprime în mod liber opiniile și să dobândească abilități și competențe sociale. În contextul creării unui parteneriat viabil în scopul adaptării mai ușoare a copiilor/elevilor în mediul socio-educational, este eficientă aplicarea următoarelor forme de activitate cu părinții/reprezentanții legali:

- ▶ informarea părinților despre organizarea și desfășurarea procesului de compensare/ameliorare a tulburărilor de limbaj și comunicare cu copilul;
- ▶ participarea părinților la evenimentele extracurriculare din cadrul instituției (activități, ședințe, concursuri, ateliere etc.);
- ▶ elaborarea și implementarea în instituții a unor proiecte/activități, ce țin de domeniul educației incluzive, centrate pe parteneriatul cu familia și cu actorii comunitari.

În acest sens, părinții și actorii comunitari vor deveni beneficiarii direcți ai unor activități educaționale, seminare, activități de formare în domeniul logopediei.

Parteneriatul specialistului logoped cu părinții/reprezentanții legali presupune implicarea comună în unele activități de recuperare logopedică a cadrelor didactice, a altor actori educaționali, care înseamnă:

- ▶ consultare, informare/formare a părinților/reprezentanților legali vizavi de procesul de recuperare logopedică a copiilor/elevilor prin:
- ▶ implicarea părinților/reprezentanților legali în procesul de evaluare și autoevaluare a copilului cu privire la rezultatele activității de asistență specializată în dezvoltarea limbajului și comunicării.

Pentru ca parteneriatul să fie cu adevărat eficient, nu unul formal, este important ca părinții să fie implicați în luarea deciziilor, să devină participanți activi în planificarea, organizarea, implementarea și evaluarea oricăror practici pozitive în recuperarea copiilor cu TLC. Părinții și logopedul poartă, în egală măsură, răspundere pentru contribuția și efortul în realizarea asistenței eficiente în beneficiul copilului. Avantajele activității în parteneriat includ responsabilitatea comună în luarea deciziilor. Acestea presupun o comunicare mai familiară și permit împărtășirea ideilor, luarea deciziilor într-o atmosferă mai relaxantă, mai caldă, mai plăcută. Exemple de unele practici pozitive în realizarea colaborării cu părinți/reprezentanți legali pot fi:

- ▶ analiza permanentă a rezultatelor activității copiilor (fișe de lucru, desene, aplicații, postere, caiete de lucru, modelaj etc.);

- ▶ Zilele ușilor deschise sau Zilele de evaluare – acestea dezvoltă la părinți/reprezentanții legali sentimentul apartenenței la program, îi familiarizează cu modul de desfășurare a activităților de recuperare logopedică, îi ajută în derularea unor demersuri de extindere și exersare a procesului de recuperare acasă;
- ▶ mesaje scrise – metoda respectivă este utilizată, de regulă, în cazul părinților care participă parțial în procesul de recuperare logopedică a copilului. Prin intermediul mesajelor, le putem aduce la cunoștință unele realizări ale copilului, le putem adresa mulțumiri pentru implicare în derularea unui proiect sau a unei activități. Și părinții pot recurge la acest mijloc de comunicare cu toți actorii implicați în procesul educațional (logopedul, CDS, CD, educatorul, dirigintele de clasă, alți specialiști, la necesitate);
- ▶ implicarea în evaluarea și autoevaluarea rezultatelor activității de acordare a unei asistențe specializate în dezvoltarea limbajului și a comunicării: prevenirea, identificarea, compensarea/ameliorarea tulburărilor de limbaj și comunicare ale copiilor/elevilor.

Acest lucru ajută familia să cunoască care sunt obiectivele programului de intervenție și cum părintele/reprezentantul legal poate fi implicat în activitatea de recuperare logopedică în raport cu necesitățile copilului. Părinții/reprezentanții legali au nevoie de încurajare, îndrumare și formare în procesul de asistență acordată copiilor/elevilor cu tulburări de limbaj și comunicare.

ANEXE

ANEXA NR.1

FIȘA-TIP A POSTULUI DE LOGOPED DIN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT GENERAL

Fișa-tip a postului de logoped din instituțiile de învățământ general

Capitolul I. Dispoziții generale

Instituția de învățământ:

Denumirea funcției: logoped

Nivelul de salarizare: salariu de bază, sporuri, premii, adaosuri, conform legislației în vigoare

Capitolul II. Descrierea funcției

Scopul general al funcției: constă în acordarea asistenței logopedice specializate pentru dezvoltarea limbajului și a comunicării copiilor/elevilor, prin identificarea, prevenirea, compensarea și ameliorarea tulburărilor de limbaj și comunicare, precum și prin monitorizarea continuă a progresului acestora.

Sarcina de bază: dezvoltarea și promovarea activităților de suport care să asigure compensarea/ ameliorarea tulburărilor de limbaj și comunicare ale copiilor/elevilor.

Atribuțiile logopedului în exercitarea funcției sunt următoarele:

- evaluarea și identificarea tulburărilor de limbaj și comunicare ale copiilor/ elevilor din instituția de învățământ;
- stabilirea nivelului actual de dezvoltare a limbajului și comunicării copilului/ elevului, a potențialului acestuia și a necesităților specifice de intervenție;
- informarea administrației instituției, părinților/reprezentanților legali ai copilului cu privire la problemele identificate și recomandările de intervenție;
- elaborarea și implementarea planurilor individualizate de intervenție logopedică, adaptate nevoilor specifice ale copiilor/elevilor cu tulburări de limbaj și comunicare;
- selectarea și utilizarea instrumentelor, metodelor și tehnicilor adecvate pentru evaluarea și intervenția logopedică;
- desfășurarea activităților sistematice de compensare și ameliorare a tulburărilor de limbaj și comunicare, atât în regim individual, cât și în grup;

- g. acordarea de asistență metodologică cadrelor didactice, părinților/reprezentanților legali și altor specialiști implicați în educația copilului/elevului, pentru prevenirea și ameliorarea tulburărilor de limbaj și comunicare;
- h. colaborarea activă cu membrii Comisiei multidisciplinare instituționale și cu alți specialiști în vederea asigurării unui proces educațional incluziv și adaptat nevoilor copiilor/elevilor;
- i. realizarea și actualizarea bazelor de date și rapoartelor statistice privind situația copiilor/elevilor beneficiari ai asistenței logopedice la nivel instituțional;
- j. participarea la ședințele de tranziție pentru copiii/elevii cu cerințe educaționale speciale și dizabilități severe, asigurând continuitatea intervenției în tranziția de la o treaptă educațională la alta (preșcolar - primar, primar - gimnazial);
- k. elaborarea și prezentarea planurilor și rapoartelor de activitate anuale privind activitatea logopedică desfășurată.

Angajamentele funcției de logoped:

- a. consilierea copiilor/elevilor care prezintă dificultăți de comunicare, în vederea susținerii dezvoltării competențelor lingvistice;
- b. asigurarea veridicității și obiectivității în procesul de evaluare a limbajului și comunicării copiilor/elevilor;
- c. elaborarea, organizarea și păstrarea documentației logopedice, în conformitate cu nomenclatorul și reglementările de specialitate;
- d. respectarea confidențialității informațiilor referitoare la copil/elev, inclusiv a rezultatelor evaluărilor și a datelor personale;
- e. crearea și menținerea unui climat educațional securizant, stimulativ și favorabil în activitățile desfășurate cu copiii/elevii;
- f. colaborarea cu părinții/reprezentanții legali, cadrele didactice și alți specialiști în interesul superior al copilului/elevului;
- g. implicarea în activități de prevenție a tulburărilor de limbaj și comunicare, prin informare, consiliere și intervenție timpurie.

Drepturile logopedului în exercitarea atribuțiilor profesionale includ:

- a. solicitarea administrației instituției de învățământ, părinților și specialiștilor implicați în asistența copilului/elevului toate informațiile necesare privind starea de sănătate, comportamentul, mediul socio-familial și evoluția acestuia în urma intervențiilor aplicate;
- b. selectarea și utilizarea instrumentelor adecvate de evaluare a copiilor/elevilor cu tulburări de limbaj și comunicare;
- c. aplicarea metodelor și tehnicilor specifice de intervenție logopedică în procesul de asistență a copilului/elevului;
- d. evaluarea și monitorizarea periodică a evoluției limbajului și comunicării copiilor/ elevilor, adaptând intervențiile în funcție de progresul acestora;
- e. participarea la toate activități și demersurile în care este implicat copilul/ elevul evaluat, oferind sprijin specializat;
- f. participarea la programe și activități de formare profesională continuă în domeniul logopediei, pentru dezvoltarea competențelor profesionale.

Cui îi raportează titularul funcției:

Logopedul își desfășoară activitatea sub coordonarea directorului instituției de învățământ și, după caz, a responsabilului din cadrul Structurii teritoriale de asistență psihopedagogică, căruia îi prezintă periodic rapoarte privind activitatea desfășurată.

Pe cine substituie titularul funcției: În caz de necesitate, logopedul poate substitui temporar psihopedagogul sau cadrul didactic de sprijin, în limitele competențelor sale profesionale.

Cine îl substituie: În absența logopedului, atribuțiile acestuia pot fi exercitate, în funcție de specificul activității și de necesitate, de către psihopedagog.

Cooperarea internă: Logopedul colaborează, în mod constant și coordonat, cu actorii implicați în procesul educațional, după cum urmează:

- a. cu administrația instituției de învățământ, în vederea planificării, organizării și monitorizării activităților de asistență logopedică;
- b. cu cadrele didactice, cadrele didactice de sprijin și alți specialiști implicați în intervenția educațională, pentru adaptarea procesului educațional la nevoile copilului;
- c. cu membrii Comisiei multidisciplinare instituționale, pentru evaluarea, planificarea și implementarea măsurilor de suport individualizat;
- d. cu psihologul școlar, în vederea corelării demersurilor logopedice cu cele psihologice;

- e. cu psihopedagogul, pentru elaborarea și implementarea planurilor de intervenție în cazul copiilor cu tulburări de limbaj sau comunicare;
- f. cu asistentul medical, pentru identificarea și monitorizarea aspectelor ce țin de sănătatea copilului și impactul acestora asupra învățării;
- g. cu părinții/reprezentanții legali ai copilului, în vederea informării, consilierii și implicării active în procesul de intervenție logopedice.

Cooperare externă

- a. Logopedul colaborează cu instituții și organizații externe, în scopul asigurării unei intervenții eficiente, integrate și centrate pe nevoile copilului;
- b. cu Organul local de specialitate în domeniul învățământului, pentru asigurarea cadrului normativ și metodologic al activității;
- c. cu Structura teritorială de asistență psihopedagogică, pentru sprijin metodologic, supervizare, coordonare a proceselor de evaluare și intervenție;
- d. cu structurile responsabile de protecția drepturilor copilului, în cazurile care necesită intervenție socială;
- e. cu alte instituții de învățământ, pentru facilitarea transferului informațiilor și continuitatea măsurilor de sprijin;
- f. cu prestatorii de servicii comunitare (servicii sociale, medicale, educaționale), pentru asigurarea unei abordări multisectoriale;
- g. cu organizațiile neguvernamentale care activează în domeniul educației și al protecției copilului, pentru implementarea de proiecte, activități și servicii complementare.

Mijloacele de lucru/echipamentul utilizat

Pentru desfășurarea eficientă a activității sale, logopedul utilizează mijloace și echipamente:

- a. acte normative și metodologice: culegeri de acte legislative și reglementări educaționale, ghiduri metodice, documente de politici educaționale elaborate de Ministerul Educației și Cercetării, relevante pentru activitatea logopedului (pot fi păstrate și în format electronic);
- b. instrumente profesionale: materiale didactice aprobate, literatură de specialitate, instrumente de evaluare logopedică standardizate și adaptate vârstei și particularităților copiilor;
- c. tehnică și echipamente IT: computer, imprimantă, acces la internet, softuri dezvoltative și educaționale, aplicații digitale utilizate în evaluare, monitorizare și raportare;

- d. dotări specifice cabinetului: mobilier adaptat vârstei și necesităților copiilor, materiale pentru activități individuale și de grup, tehnologii de acces, materiale audio-video educative pentru copii, cadre didactice și părinți;
- e. consumabile și birotică: instrumente de scris, hârtii, dosare, instrumente de arhivare și organizare a documentelor de lucru.

Condițiile de muncă:

- a. Regimul de muncă: activitatea logopedului se desfășoară în regim normal de lucru, cu un program de 35 de ore pe săptămână, respectiv 7 ore pe zi, incluzând o pauză de masă de 30-60 de minute, conform normelor legale în vigoare.
- b. Locul desfășurării activității: activitatea profesională se realizează în spații adaptate specificului funcției, cum ar fi: cabinetul logopedic; Centrul de resurse pentru educația incluzivă; sala de grupă/clasă sau alte spații din instituție, în funcție de scopul intervenției și nevoile copilului.

Capitolul III. Cerințele funcției față de persoană

Studii: superioare în domeniul psihopedagogiei speciale/logopediei atestat în domeniu de competență, nivelul 6 și 7 de calificare profesională, conform Cadrului Național al Calificărilor Profesionale.

Experiență profesională: începător, 1 an și mai mult.

Cunoștințe necesare pentru exercitarea funcției:

- a. cunoașterea actelor normative și a cadrului legislativ relevant în domeniul educației și asistenței psihopedagogice;
- b. cunoașterea sistemului de învățământ general din Republica Moldova;
- c. familiarizare cu politicile publice și practicile pozitive naționale și internaționale privind protecția drepturilor copilului și educația incluzivă.
- d. Competențe digitale: utilizarea eficientă a calculatorului și a aplicațiilor informatice de bază (Microsoft Word, Excel, PowerPoint), precum și a platformelor educaționale, softurilor specializate și altor instrumente digitale necesare activității logopedului, conform Cadrului de competențe digitale pentru cadrele didactice, nivelurile A și B, aprobat de MEC nr. 1110/2023.

Abilități: capacitatea de comunicare eficientă cu copii, cadre didactice, părinți și alți specialiști implicați în procesul educațional; planificare și organizare eficientă a activităților logopedice individuale și de grup; soluționarea promptă a problemelor și luarea deciziilor în situații complexe; gestionarea conflictelor și menținerea unui climat relațional pozitiv; capacitate de adaptare la schimbare și lucru în condiții de stres.

Atitudini/comportamente: empatie și respect față de copil și familia acestuia; creativitate și inițiativă în proiectarea și desfășurarea activităților logopedice; acceptarea diferențelor și a diversității în mediul educațional; flexibilitate în abordarea metodelor de intervenție; responsabilitate profesională și respectarea eticii profesionale; receptivitate față de nevoile beneficiarilor și contextul instituțional; capacitatea de colaborare eficientă în echipă multidisciplinară; orientare spre învățare și dezvoltare profesională continuă.

Elaborat:

Nume, prenume _____

Cadrul de conducere _____

Semnătura _____

Data elaborării _____

Aprobat/avizat:

Nume, prenume _____

Semnătura _____

Data _____

ANEXA NR.2

STRUCTURA-MODEL A PLANULUI ANUAL DE ACTIVITATE AL LOGOPEDULUI

Structura-model a Planului anual de activitate al logopedului

Aprobat _____

Directorul instituției _____

Anul de studii: _____

Instituția de învățământ: _____

Nume, prenume specialist: _____

Gradul didactic: _____

Scopul: _____

Obiective: _____

Nr. crt.	Acțiuni planificate	Termeni de realizare	Beneficiari	Forma de activitate	Notă/ Comentarii
1. Activitatea de evaluare logopedică a copiilor/elevilor					
1.					
2.					
3.					
2. Activități de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării					
5.					
6.					
7.					
8.					
3. Activități de prevenție a tulburărilor de limbaj și comunicare					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					

Nr. crt.	Ațiuni planificate	Termeni de realizare	Beneficiari	Forma de activitate	Notă/ Comentarii
4. Activități de sprijin și asistență metodologică acordată cadrelor didactice					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
5. Alte activități					
5.1. Activități organizatorice					
19.					
20.					
21.					
5.2. Activități de formare continuă și dezvoltare personală					
22.					
23.					
24.					
25.					

Semnătura: _____

ANEXA NR.3

DOTAREA SPAȚIULUI/CABINETULUI LOGOPEDIC

1. Spațiul fizic:

- 1.1. Suprafață: suficientă pentru desfășurarea activităților individuale și de grup restrâns (12-20 m²).
- 1.2. Iluminare: naturală și artificială adecvată, pentru menținerea concentrării și confortului vizual.
- 1.3. Ventilație: bună circulație a aerului și temperatură constantă pentru un mediu sănătos.
- 1.4. Izolare fonică: pereți antifonici sau ușă izolatoare fonic, pentru a reduce zgomotele externe și a păstra intimitatea intervenției.
- 1.5. Accesibilitate: ușor accesibil copiilor/elevilor cu dizabilități.

2. Mobilier:

- 2.1. Masă și scaune reglabile pe înălțime, adaptate vârstei copiilor/elevilor.
- 2.2. Birou pentru logoped.
- 2.3. Dulapuri sau rafturi pentru depozitarea materialelor didactice și a fișelor.
- 2.4. Spațiu de depozitare securizat pentru documente confidențiale.
- 2.5. Tablă magnetică/tabla albă.
- 2.6. Oglindă mare (fixată sau portabilă) pentru exerciții vizuale de articulare.
- 2.7. Covoraș/zonă de relaxare (pentru exerciții ludice sau activități de grup).

3. Materiale didactice și instrumente logopedice:

- 3.1. Seturi de teste și fișe de evaluare a limbajului (în limba română și, dacă e cazul, în alte limbi relevante).
- 3.2. Manuale, ghiduri metodologice și literatură de specialitate.
- 3.3. Jocuri educaționale pentru dezvoltarea limbajului (puzzle-uri, jocuri de asociere, jocuri sonore).
- 3.4. Cartonaje ilustrate, imagini tematice, litere mobile.
- 3.5. Fișe de lucru adaptate nivelului de dezvoltare al copiilor/elevilor.
- 3.6. Instrumente de înregistrare audio/video (opțional, cu consimțământul legal) pentru analiza articulării și evoluției.
- 3.7. Dispozitive IT: calculator/laptop, imprimantă, proiector (unde este posibil).

4. Consumabile și birotică:

- 4.1. Hârtie A4, coli colorate
- 4.2. Caiete, dosare, bibliorafturi
- 4.3. Pixuri, creioane, carioci, markere
- 4.4. Adeziv, foarfecă, riglă, stickere
- 4.5. Plastilină, hârtie glasată, lipici
- 4.6. Etichete autoadezive
- 4.7. Stick USB/Hard extern pentru arhivare digitală

5. Materiale informative și resurse educaționale:

- 5.1. Pliante, broșuri, ghiduri pentru părinți și cadre didactice (pe teme de dezvoltare, educație incluzivă, sprijin emoțional)
- 5.2. Bibliotecă de specialitate (manuale, legislație, ghiduri metodologice, reviste de specialitate)
- 5.3. Softuri educaționale pentru dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a copiilor.

ANEXĂ NR.4

STRUCTURĂ-MODEL A PLANULUI DE INTERVENȚIE INDIVIDUALIZAT PENTRU ASISTENȚA COPILULUI/ELEVULUI CU TULBURĂRI DE LIMBAJ ȘI COMUNICARE

Structură-model a Planului de intervenție individualizat pentru asistența copilului/elevului cu tulburări de limbaj și comunicare

Date generale	
Numele și prenumele copilului/elevului	
Instituția de învățământ	
Grupa/clasa	
Perioada de implementare	
Obiective specifice	
Numărul ședințelor preconizate	
Timpul alocat unei ședințe	
Strategii didactice	

Structura Planului de intervenție individualizat

Obiective specifice	Activități de intervenție logopedică	Strategii didactice (materiale și mijloace)	Data	Criterii de apreciere a progreselor (pronunțarea corectă a sunetelor/ fonemelor, formularea propozițiilor, înțelegerea mesajelor, utilizarea limbajului în interacțiune, dezvoltarea vocabularului etc.)		
				Indepen- dent	După model	Nu realizează

Nume, prenume, logoped: _____

Semnătura: _____

ANEXA NR.5

STRUCTURA-MODEL A RAPORTULUI ANUAL PRIVIND ACTIVITATEA LOGOPEDULUI

Structura-model a Raportului anual privind activitatea logopedului

Aprobat _____

Directorul _____

instituției _____

Anul de studii: _____

Instituția de învățământ: _____

Localitatea: _____

Nr. crt.	Date generale (informația se va completa anual)	Descriere
1.	Nume și prenume logoped	
2.	Stagiu didactic în funcția de logoped	
3.	Grad didactic	
4.	Număr total copii/elevi în instituție	
5.	Număr total copii/elevi cu cerințe educaționale speciale	
6.	Număr total copii/elevi cu tulburări de limbaj și comunicare	
7.	Număr total copii/elevi cu dizabilități, certificați de Consiliul Național pentru Determinarea dizabilității și Capacității de Muncă	
8.	Număr de clase/grupe în instituție	
9.	Număr total de copii/elevi evaluați	
10.	Număr copii/elevi incluși în asistență logopedică	
11.	Număr total de ore de activitate logopedică desfășurate	

Nr. crt.	Acțiuni realizate	Termeni de realizare	Beneficiari	Forma de activitate	Notă/ Comentarii
1. Activitatea de evaluare logopedică					
2. Activități de compensare/ameliorare și dezvoltare a limbajului și comunicării					
3. Activități de prevenție a tulburărilor de limbaj și comunicare					

4. Activități de sprijin și asistență metodologică acordată cadrelor didactice					
Alte activități					
5.1. Activități organizatorice					
5.2. Activități de formare continuă și dezvoltare personală					

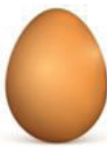
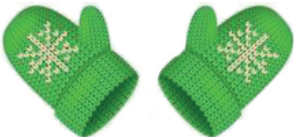
Concluzii:

Sugestii pentru tematicile seminarelor planificate de Structura teritorială de asistență psihopedagogică în anul viitor

Data prezentării: _____

Semnătură: _____

ALBUM LOGOPEDIC: VOCALE

A – 	– A – 	– A
O – 	– O – 	– O
U – 	– U – 	– U
E – 	– E – 	– E
I – 	– I – 	– I
Î – 	– Â – 	– Î
Ă –	– Ă – 	– Ț

ALBUM LOGOPEDIC: CONSOANE

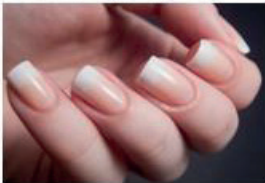
P – 	– P – 	– P
B – 	– B – 	– B
F – 	– F – 	– F
V – 	– V – 	– V
S – 	– S – 	– S
Z – 	– Z – 	– Z

Ș - 	- Ș - 	- Ș
J - 	- J - 	- J
T - 	- T - 	- T
D - 	- D - 	- D
C - 	- C - 	- C
G - 	- G - 	- G

R –	– R –	– R
		
L –	– L –	– L
		
M –	– M –	– M
		
N –	– N –	– N
		
H –	– H –	– H
		
T –	– T –	– T
		

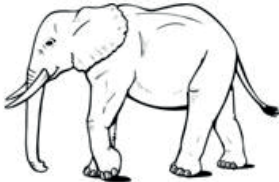
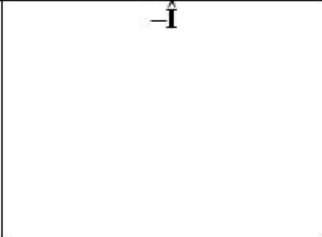
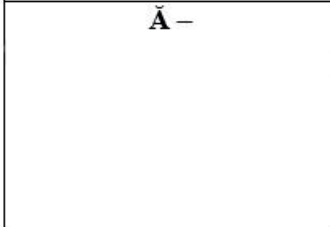
ALBUM LOGOPEDIC: CONSOANE-GRUPURI DE SUNETE

CE – 	– CE – 	– CE
CI – 	– CI – 	– CI
GE – 	– GE – 	– GE
GI – 	– GI – 	– GI
CHE – 	– CHE – 	– CHE
CHI – 	– CHI – 	– CHI

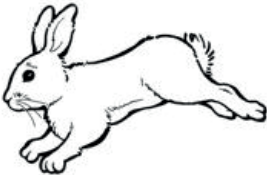
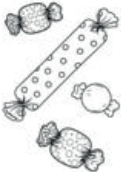
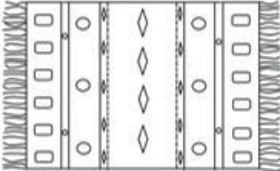
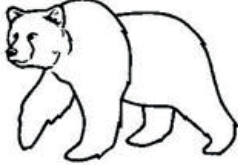
GHE – 	– GHE – 	– GHE (veghe)
GHI – 	– GHI – (unghii) 	– GHI

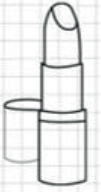
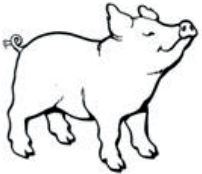
ALBUM LOGOPEDIC: VOCALE

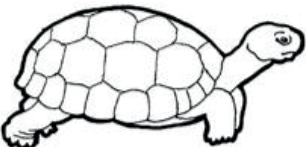
A – 	– A – 	– A
O – 	– O – 	– O
U – 	– U – 	– U

E - 	- E - 	- E
I - 	- I - 	- I
Î - 	- Â - 	- Î
Ă - 	- Ă - 	- Â

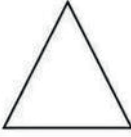
ALBUM LOGOPEDIC: CONSOANE

P - 	- P - 	- P
B - 	- B - 	- B
F - 	- F - 	- F
V - 	- V - 	- V
S - 	- S - 	- S
Z - 	- Z - 	- Z

S - 	- S - 	- S
J - 	- J - 	- J
T - 	- T - 	- T
D - 	- D - 	- D
C - 	- C - 	- C
G - 	- G - 	- G

R- 	- R - 	- R
L- 	- L - 	- L
M- 	- M - 	- M
N- 	- N - 	- N
H- 	- H - 	- H
T- 	- T - 	- T

ALBUM LOGOPEDIC: CONSOANE - GRUPURI DE SUNETE

CE – 	– CE – 	– CE
CI – 	– CI – 	– CI
GE – 	– GE – 	– GE
GI – 	– GI – 	– GI
CHE – 	– CHE – 	– CHE
CHI – 	– CHI – 	– CHI
GHE – 	– GHE – 	– GHE (veghe)
GHI – 	– GHI – (unghii) 	– GHI

ANEXA NR.7

PROBA PENTRU DETERMINAREA VÂRSTEI PSIHOLOGICE A LIMBAJULUI (ADAPTATĂ DUPĂ ALICE DESCOEUDRES)

Proba 1. Imagini contrarii

	
Mare	Mică
	
Nou	Vechi
	
Tare	Moale
	
Înalt	Scund

 Coajă netedă	 Coajă zgrunțuroasă
 Bătrân	 Tânăr
 Vesel	 Trist
 Linie dreaptă	 Linie curbă
 Goală	 Plină

MATERIAL VERBAL LA PROBA „LACUNE”. COMPLETAREA LACUNELOR DINTR-UN TEXT VORBIT

- a) S-a făcut frumos, cerul este (albastru).
- b) Soarele este foarte (fierbinte).
- c) Ioana și Maria se plimbă pe câmp. Ele adună (flori).
- d) Ele sunt foarte mulțumite, auzind cântecele frumoase ale micilor (păsărele).
- e) Deodată cerul se întunecă, se acoperă de (nori).
- f) Fetițele se grăbesc să se întoarcă (acasă).
- g) Înainte de-a ajunge acasă a început o mare (furtună).
- h) Fetițele se sperie de zgomotul (tunetului).
- i) Ele se roagă să fie adăpostite într-o casă, deoarece plouă puternic și nu au (umbrelă), iar hainele lor erau complet (ude).

Instructaj: se explică copilului că i se va spune o mică povestire și acolo unde se oprește logopedul, copilul trebuie să spună cuvântul potrivit. Se consemnează numărul de răspunsuri corecte.

ANEXA NR.9

IMAGINI PENTRU PROBA „CULORI”

 Roșu	 Verde
 Negru	 Roz
 Alb	 Violet
 Gri	 Galben
 Maro	 Albastru

ANEXA NR.10

FIȘA DE EXAMINARE

Probă pentru examinarea scrierii (adaptată după C.Stănică, E.Vrășmaș).

Nr.	Sarcina
Ex. 1.	a) Copiază literele: a, d, P, g, T, b, p, B, F, t, M, n, u, v, N, c, G, S, z, f b) Scrie după dictare:
Ex. 2	a) Copiază silabele: ca, gra, af, tu, es, oz, mi, na, du, ba, pe, pra, dri, pru, bla, cleș b) Scrie după dictare silabele:
Ex. 3	a) Copiază cuvintele: dar, clar, scop, mâna, tricou, plantă, cravată, submarin, împrumutat, ascunzătoare b) Scrie după dictare cuvintele:
Ex. 4.	a) Copiază cifrele: 1, 6, 9, 7, 5, 3, 4, 36, 72, 96, 38, 173, 104, 920, 800 b) Scrie după dictare cifrele:

Nr.	Sarcina
Ex. 5.	Copiază: porumb, încăpere, într-o, s-au dus, i-au crescut, ție îți dau tărâțe, se târâ pe gheață Scrie după dictare:
Ex. 6.	a) Completează literele care lipsesc din cuvintele date: __ac, ramu__ă, c__anță, ar__ore, c__rc, îng__ețată, __luier, __eget, po__, ra__ b) Completează propozițiile cu cuvintele potrivite: Pe cer strălucește S-au copt dulci și zemoase. cântă vesel păsărele.
Ex. 7	Reconstruiește corect cuvintele și propozițiile din textul dat, pentru a avea înțeles: Nicușor a plecat de acasă să se scalde în Dunăre. prietenul său i-a pus căpa pe stea mare și nu se poate face baie în ea..
Ex.8	a) Copiază: Soarele răsare pe cerul senin. Roua dimineții umezește iarba și florile. Păsările s-au trezit și brăzdează cerul în lung și în lat în căutarea hranei. Începe o nouă zi de vară . b) Scrie după dictare:

Nr.	Sarcina
-----	---------

Ex. 9 Compune după imagine o mică povestire:

.....

.....

.....

Nume/prenume elev:

Șc. Cls.....

Data examinării:

Examinator:.....

Înregistrarea rezultatelor

Probă pentru examinarea scrierii (adaptată după C.Stănică, E.Vrășmaș).

Nr.	Criterii de evaluare	Observații asupra modului de realizare a sarcinilor
1.	Recunoașterea literelor	
2.	Reproducerea literelor; tipuri de erori	
3.	Nivelul scrierii silabice și a cuvintelor (sinteza silabei și a cuvântului)	
4.	Tipuri de erori (inversiuni, omisiuni, substituiți, adăugiri)	
5.	Fidelitatea copierii	
6.	Orientarea în spațiul grafic	
7.	Ritmul scrierii	
8.	Semnele de punctuație	
9.	Compunerea după imagini	

ANEXA NR.11

FIȘA DE EXAMINARE

Fișa de examinare (adaptată după Proba Borel – Maissonny pentru scris-citit)

Nr.	Sarcina
Ex. 1.	Citește: a, d, P, g, T, b, p, B, F, t, M, n, u, v, N, c, G, S, z, f
Ex.2.	Citește: ca – ga af – ta mâ - na ta – da es – ez du - ba pa – ba ul – ur tu - fa
Ex.3.	Citește: Cra, gri, cre, gru tri, dra, fre, sru ple, bli, plu, bla mna, mla, nlu, nra
Ex.4.	Citește: 1, 6, 9, 7, 5, 3, 8, 2, 4, 36, 84, 72, 96, 38, 51, 173, 518, 104, 920, 800
Ex.5.	Copiază ultima coloană din Ex. nr. 2: Copiază al doilea rând din Ex. nr. 4: Copiază primul rând de cifre din Ex. nr.4:
Ex.6.	Citește și apoi povestește ce ai înțeles: Este mică, mititică. Are blana neagră și moale. Când îi este foame, miaună și atunci îi dau să bea lapte. Mănâncă și câte o bucatăică de carne. După ce se satură, aleargă prin casă și se joacă cu tot ce se mișcă, minge sau hârtie. Dacă este obosită, se cațără în pat sau se culcă pe covor, unde doarme. Ce drăguță este pisicuța mea!

ANEXA NR.12

FIȘĂ DE CONȘTIENTIZARE FONOLOGICĂ

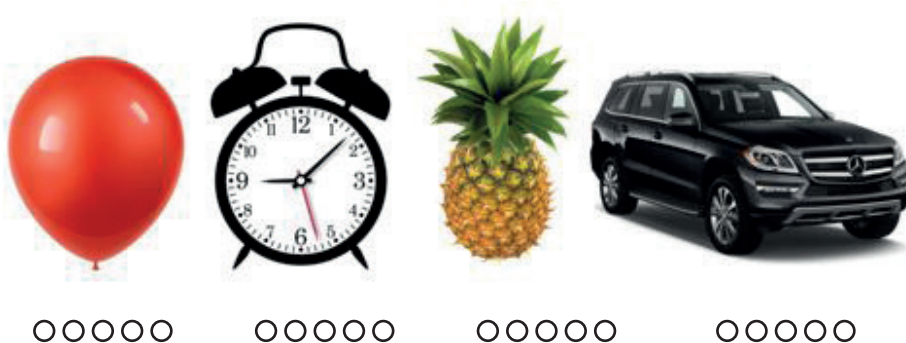
Nume și prenume

Vârsta

1. Recunoașterea rimelor: cuvântul care rimează cu un cuvânt-„țintă»

Cuvânt țintă	Alege cuvântul care rimează
	
	

2. Numărarea silabelor: Spune sau colorează numărul de silabe al cuvintelor folosite pentru imaginile date:

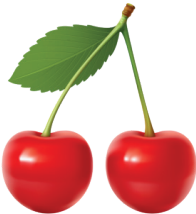
3. Eliminarea silabică: Exclde prima silabă a cuvântului din tabelul ce urmează, apoi ultima silabă ori silaba din mijlocul cuvântului. Pronunță cuvântul obținut.

Prima silabă		Ultima silabă		Silaba din mijloc	
Scrisoare		păsărică		vișine	
Comoară		sapă		caise	
Cocoș		carne		pisică	

4. Identificarea consoanelor: Găsește cuvântul care nu începe cu același sunet ca și cuvântul-țintă:

Cuvântul-cheie

5. Pronunță sunetul cu care începe cuvântul din imaginile propuse mai sus, apoi scrie îmbinarea de litere conform imagini.

--	--	--	--	--

6. Eliminarea fonemelor: Exclde primul sunet din cuvintele ce urmează și pronunță cuvântul format.

BRAȚE..... SAPĂ..... CLAMĂ.....

REPERE BIBLIOGRAFICE:

1. Avramescu M.D. Defectologie și logopedie. Editura Fundației România de Mâine, 2008.
2. Buică Cristian B. Bazele defectologiei, Editura Aramis, 2004.
3. Codul Educației al Republicii Moldova, Cod Nr. 152 din 17.04.2014, Publicat în 24.10.2014 în Monitorul Oficial, Nr. 319-324, Art. Nr. 634, Data intrării în vigoare 23.11.2014.
4. Hotărârea de Guvern Nr.732 din 16.09.2013 cu privire la Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică și Serviciul raional/municipal de asistență psihopedagogică.
5. Metodologia de evaluare a dezvoltării copilului. Ord. ME nr. 99 din 26.02.2015.
6. Olărescu Valentina. Logopedie. Perspectiva. Dagnosticul logopedic. Chișinău, 2008.
7. Oprea V., Nițu L, Chiriacescu D., Lungu P. Set de instrumente, probe și teste pentru evaluarea educațională a copiilor cu dizabilități. București: Asoc. Reninco, Ed. MarLink, 2003.
8. Partenie A. Logopedie: curs. Timișoara, 1999.
9. Repere metodologice privind activitatea logopedului în instituțiile de învățământ general. Ord. MECC Nr. 01 din 02.01.2018.
10. Șerban M., Crișan A., Purcia V. Selecție de probe pentru examinarea logopedică complexă. Auxiliar didactic pentru profesorii logopezi. Sibiu, 2017
11. Stănică Cornelia, Văjmaș Ecaterina. Terapia tulburărilor de limbaj. București, 2007.
12. Verza E. Tratat de logopedie, vol. II. Editura Semne, 2009.

